ԺԱ. ՏԱՐԻ 3119 — 30 ՅՈՒՆԻՍ 1894 — 8 ՄՈՒՀԱՄՄԱԴԱՆ 1312 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԼ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան մուտք	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օտ. Ոսկի	2
Դուռնադաշ թղթատարի համար միօրեայ Դրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն հաս չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Երկրաշարժին վերաբերեալ նորագոյն տեղեկութիւնները, պաշտօնական զեկուցումը, գաւառներէն հասած հեռագիրները և այլ վերջին լուրեր՝ կարդալ Բ. և Գ. երեսներուն մէջ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

ԲԵՐԱ—ՂԱԼԱԹԻԱ—ՎՈՍՓՈՐ

Պոլսոյ ամենէն աւելի մեծ ու զբօսալի արուարձանը, Բերա, իր ոգեւորութիւնը պահելով հանդերձ, տխուր երեւոյթ մը առած է քառասնրեայ ժամէ ի վեր։

Ահեղին առաջին վայրկեանէն, երբ ամբողջ մայրաքաղաքը կը դղրդուէր խոր շառաչիւններով, ու բոլոր բնակիչները դուրս կը նետուէին չէնքերէն, մայրգայլին ամբոխ մը Ղալաթիայէն Բերա ու Բերայէն Ղալաթիա կը խուժէր խառն ի խառն, հեւ ի հեւ, դողդողալ ու անձկագին։ Քարաքէօյէն սկսեալ մինչեւ Բանկալթիի հեռաւոր անկիւնները, բոլոր վաճառատուներն ու խանութները կը փակուէին մեքենական զսպանակէ մը մղուածի նման, այնպէս որ երկրաշարժի առաջին ցնցումէն հարիւ կէս ժամ վերջը, Գալաթա-Գալաթան զառիւերին, Թէփէ-Պաշրի պողոտային ու Բերայի Շիտակ ճամբուն երկու կողմերը՝ գոցուած պեղկերու անընդհատ շարք մը միայն կը ներկայացնէին։ Գործունէութիւնը դադրած էր վայրկեանական կերպով, առեւտուրի ու շահու գաղափարը իր բոլոր հրապոյրը կորնցուցած և կեանքերը վրտանգէ զերծ պահելու զգացումը միայն կը տիրապետէր ամենուն վրայ։ Նոյն տեսարանը նաեւ Ղալաթիոյ մէջ, ուր ազէտին անմիջական հարուածներն աւելի սաստիկ էին քան ի Բերա, թէեւ նուազ վնասաբեր քան ի Պոլիս, ուսկից ազէկուցը արձագանգներ կը հասնէին հեռագիրէ, և նիւթական անգային կորուստներէն աւելի՝ մարդկային կեանքի կորուստներու տխուր ու սրտաճմլիկ լուրերը թարմութեամբ կը համակէին բոլոր ժողովուրդը։

* *

Երկրաշարժին անմիջական վտանգէն զերծ մնալու համար, բազմութեան մէկ մասը կը դիմէր դէպ ի Կամուրջ, ուր դէմ առ դէմ գալով հակադարձ կողմէն եկող բազմութեան հետ, անսովոր երեւոյթ մը կ'ընծայէր մարդկային երկու հոսանքներու որոնք կը տարուբերուէին, կը ճնշուէին, գիրար տրմշտկելով, գիրար հարցափորձելով ու երկիւղի խեղդուկ ճիչեր արձակելով։

Վոսփորի, Գալաթայի ու Կղզիներու շրջանները, անմիջական կերպով լեցուած՝ ճամբայ կ'ելլէին իրարու հետէ, առանց սպասելու իրենց մեկնման ժամուն, մինչ գրեթէ միւսոյն ատեն, այդ նաւամատոյցները գտնուող շրջանաւեր կը հարկադրուէին իրենք ալ ճամբայ ելլել ու գիւղացիները կամուրջ փոխադրել։ Ամենին, կառքերը ու թրամուէյները, որոնք պահ մը դադրած էին, անընդհատ բազմութիւն կը տեղափոխէին Ղալաթիայէն Շիշլի ու փոխադարձաբար։ Հետիոտն երթեւեկութիւնը թիւ ու սահման չունէին։ Պահ մը միայն երկիւղ ապրեց ու դադրեցուց իր երթեւեկը, բայց առաջին տարակուսութեան անցնելէն ետքը, վերսկսաւ բանիլ, ինքն ալ փոխադրելով հազարաւոր անձեր։ Երկրաշարժի առաջին ու զարհուրազդու ցնցումի պահուն, Թիւնէլին երկու կառախուցերը գծին մէջտեղը կը գտնուէին։ մեքենավարին առաջին շարժումը եղաւ կառախուցը կիցուցնել փախանակ ժամ առաջ զայն իր տեղը հասցնելու, և դիւրին է երեւակայել թէ այդ կամարաւոր նկուղին տակ՝ ի՛նչ ահ ու սարսափ զգացին ուղեւորները կառախուցին կենալէն ու գետնին ցնցումներէն ստրոնք կառքը կը դղրդէին։ Երիկ մարդիկ կը պոռային ու կիները կը նուազէին. մեքենավարը շուտով հասկցաւ իր սխալը ու ճամբան շարունակեց անվտանգ։ Ասոր հետեւանք եղաւ դադարը։

Ղալաթիայէն Բերա դիմող ու Բերայի մէջ իրենց տուներէն դուրս փախչող բազմութիւնը գունդագունդ կը դիմէր դէպի Շիշլիի բացատները, և Թէփէ-Պաշրի ու Թապսիմի հանրային պարտէզները, որոնց մուտքը ազատ թողուած էր։ Այդ երկու պարտէզներու առաջինը մեծ մասով լեցուած էր Եւրոպացիներով, հարուստ, միջնորդ դասակարգէ, ու տարբեր, որոնք խառնիխուռն ներս կը խուժէին, մէրը իր օթէլը թողած, մէրը իր արարիմանը, մէրը իր խցիկը. կիներ, աղջիկներ, անխնամ հագուած, առանց արդուզարդի, առանց գլխարկի, կուգային ապահով անկիւն մը գտնել ծառերուն տակ, նստարանի մը վրայ, ամբողջ օրը, ու ամբողջ գիշերը հոն անցուցնելու համար։ Շէնքի մը տակ, փողոցի մը մէջ չըլլա՛ լ, մեծագոյն երջանկութիւնն էր երեքշաբթի օրուան փախստականներուն համար։ Երբ այսպէս Թէփէ-Պաշրի պարտէզը պատսպարան կ'ընծայէր այն օտար գաղթականութեանց որոնց բնակութիւնը հաստատուած է Թիւնէլի հրապարակէն մինչեւ Կալաթա-Սէրայի շրջակայները, և ազնուական ու հարուստ տիկնիք, ազգաւոր խոհարարուհին, կամ լուացարարուհին, հաւատարիմ օրիորդը, երգչուհին, առաղիսդը, և ուրիշ դասակարգեր, անխտիր կը դիզուէին իրարու քով. անդին, Թապսիմի պարտէզը կը լեցուէր տեղացիներու բազմութեամբ, մեծ մասամբ հայ և յոյն, Բանկալթիի կողմերէն։ Միւնոյն ժամանակ, դիրեգմանատան դուռները կը բացուէին ժողովրդեան առջեւ որոնք կերթային ապատանքի գերեզմանաբարերուն վրայ։ Երեքշաբթի գիշեր, մինչեւ լոյս, բազմութիւնը մեաց այդ բացօթեայ տեղուանքը, որոնք գեղջուկ տօնավաճառի մը երեւոյթն առած էին, — զեղչելով տակաւին զբօսանքի բաժինը։

Երկի գիշեր, ոստիկանութեան կարգադրութեամբ, ընտանիք ունեցողները միայն ընդունուեցան Բանկալթիի գերեզմանատան մէջ, ուր գիշերեցին։ Երկու հանրային պարտէզներուն մէջ ալ մեծ հոգ կը տարուէր կարգապահութեան։

* *

Անոնք որ ուխտի գացած են Արմաշ ու տեսած են վանքին շրջակայքը բացօթեայ գիշերով բազմութիւնը, որ տեղ չի գտներ հիւրանոցներուն մէջ, պիտի կրնան գաղափար մը կազմել Թապսիմի պարտէզի գիշերային տեսարանին վրայ։ Ծառուղիներուն եզրը, մարգագետնին վրայ, խումբ խումբ ընդունելի բազմութիւնը տեղերն ընտրած են ամեն ընտանիք. հոս՝ վրան մը, հոն՝ պարզ ծածկոյթ մը, կը պատսպարեն զանոնք գիշերուան ցրտէն ու խոնաւութենէն. գաղտնի անկողիններ, գեղջուկ սեղան մը, ծառերէն կախուած աղօտ լապտեր մը ու ջուրի բաղէ մը՝ կը կազմեն իրենց ամբողջ կայքը. երէկ գիշեր կայնի այսպէս երեսունի չափ ընտանիքներ. նոսրագոյն գիշերը սանդայ կարգ մը հաստատել տայի, աւելորդ չ'ունի բան կուզէի երկնաւորէս։

Եւ արդարեւ. Նորին Աղնուութեան ոգին Աղա Մելիք Պէհպութեան, որ այն ատեն իր դերդաստանին երեցագոյն անդամն էր, հօրը բարի փափաքը կը յիշէ իր յաջող օրերուն մէջ, և իր հօրենական տանը մօտ Սօլէյկա Ալան ստորոտը կը կառուցանէ սգաձեւ եկեղեցի մը՝ յանուն Նախավկային Ս. Ստեփաննոսի, որու գմբեթաձեւ դէմուն վրայ կոկիկ զանգակատուն մը բարձրացնել կուտայ. արեւմտեան կողմը խուցեր կը շինէ՝ նոյն ժամանակի ճարտարապետական ոճին համեմատ, և յարակից շէնքեր կը հաստատէ, զոր օրինակ, խոհանոց, ամբարանոց, և այլն, յորմէ յետոյ՝ պարսպով մը կը շրջափակէ կուսատանը։ Անապատի տեսականութիւնը ապահովելու համար՝ շատ մը եկամուտներ ալ կը թողու, ինչպէս նաեւ եկեղեցոյ համար ալ ոսկեբաղան անօթներ և զգեստներ։

Այս մենաստանի հաստատութեան թղթերը, պարգեւագիրները, մուրհակները, յիշատակարանները, նուիրական իրեղէնները և եկեղեցական զարդերը՝ Տփխեցւոյ ծանօթ պատմագիր մը կորսուած են։ Միայն սա չտիր գիտենք որ, Մելիք Պէհպութեան՝ Նոր-Ջուղայի Անապատն երկու հոյսեր հրաւիրելով, ներկայ վանուց սկիզբը կրնէ, որ ցարդ անխախտ և աւելի կատարեալ գործեալ վիճակի մէջ կը շարունակուի կուսակրօն միաբանութիւնովը։

Մայրապետանց-կուսաստանին հրաշալի հեռզհեռէ տարածուելով, գրեթէ տեսակ մը ուխտատեղի կը դառնայ Անապատը, զի անդ կը գտնուի ի մէջ այլ սրբոց մասանց, նաեւ Ս. Ստեփաննոսի հրաշագործ մասունքը։

Զմռնանք յայտնելու թէ, սոյն Անապատը՝ վերջին անգամ՝ հիմնոյ նորագործ և ընդարձակուն եղած է Դատեան Տէր-Ղազար սարկաւագ-քահանան, որ այն ատեն Տփխիսոյ Հայ եկեղեցիներուն բարեկարգութեանց վերատեսուչն էր։

Այս Ս. Ստեփաննոս Անապատին Արեւելեան կողմն է Յոհաննէս-Մարիամեան աղջկանց հոյակապ վարժարանը։

1846ին Աշտարակեցի Նեղոս Ե. Լուսակաթուղիկոսը յիշեալ կուսանաց վանքին հասոյթներ ու եկամուտներ պատրաստել տալով, այդ կուսաստանին համար յատուկ բարեկիրթ վարժուհի, մաքրակրօն մայրապետ և փափաքառատ քահանայ մը կարգած է, և առանձին կանոնադրութիւն մը հաստատելով՝ սահմանափակած է այդելուներու մուտքը։ Եւ եթէ պատահական կամ օտարական հիւր մը փափաքի այցելութիւն տալ այդ մենաստանին, պարտաւորուած է յիշեալ կանոնի արամագրութեամբ նախ Տփխիսոյ Առաջնորդարանը երթալ, և ծանօթացնել գինքը, և ապա առ Մայր-մայրապետն ուղղեալ հրամանագիր առնակ ընդունելով գնալ։

Տփխիսի կուսանաց Անապատն ալ Նոր-Ջուղայի Անապատին պէս կին կամ այրի միաբան բնաւ չընդունելով, որպէս կ'ընդունուի Ս. Սպիտակ մայրապետանոցին մէջ, այլ միայն չափահաս կոյս աղջիկներ պիտի լինին ասոր անդամուհիները։

Ս. Ստեփաննոսի Անապատը մնացեալ կոյսը՝ բարեպաշտի մասին վկայեալ լինելէ զատ, դէմ պիտի գիտնայ կարդալ, քանի մը ամիսներ պիտի լաւ վարժի ընթերցման, և եկեղեցական արարողութեանց։ պիտի ուսնի ձեռագործ և պիտի փորձուի թէ՝ արգեօք կրնայ Քրիստոսի լուծը տանիլ սիրով, եւ պիտի դիմանայ վանական խստամբեր կեանքին։

Այս ամեն ձեւակերպութիւնները լրանալէ վերջը կոյսերու միաձայն հաւանութեամբը կընդունուի նորընծայ կոյսն, եթէ արժանաւոր է, և կը ծանուցուի տեղւոյն Առաջնորդին ի գիտութիւն, և կ'անցնի ի շարս միանձնուհեաց։

Սովորութիւն է նորընծայ աղջիկներն յանձնել մէյ մէկ կոյս խնամակալուհիներու, որոնք կը մարզին ու կը պատրաստեն, ուսուցանելով անոնց կուսանոցի կարգն ու սարքը, և վանական նախագահելիքը, մինչեւ անոնց եկեղեցական կարգ առնելը, և եթէ անարժան անձներ ունենան, ուխտաւորը յայտնեալ անունը կը փոխէ ուրուհեւոց կամ կոյսի մը անուան։

Տփխիսոյ կուսաստանը մնոց միանձնուհիք, ընդհանրապէս հարուստ եւ բարեկենցիկ գասակարգի վերաբերող կոյսեր են։

1882ին երբ այցելեցինք իրենց, թըւով 25ի կը հասնէին ատոնք, որոնց մէջ կը գտնուէին ազնուազարմ միանձնուհիներէն Պ. Հովսեփ Վասիլի քոյրն՝ որ ընդհանուր մայրապետուհին էր, եւ հայրապետական խաչ-նշան կը կրէր։

Տփխիսոյ Անապատականներուն մէջ կը գտնուէին Արղութեանց ցեղէն, Ամատունի զարէն, Թայիրեանց շառաւիղէն, Ղազարեան սերունդէն, Աբբասիլիքեան տունէն, և այլ ազնուական ծանօթ ընտանիքներէ ներկայացուցիչներ, որոնք մայրապետական ուխտին մէջ կարեւոր դիրք մը թողած եւ հանձնաս հանրաս մը կատարած էին։

Անապատը մնոնելու առթիւ այս կոյսերուն ծնողքը՝ իրենց կարգութեան համաձայն, աղջկանց ամուսնութեանը համար տալիք դրամագիտնին նուիրած էին կանխաւ կուսանաց վանքին։ եւ մինչ կենդանի են, իրենք պիտի վայելեն զայնս. բայց յետ մահուան, Ամենապատին կը մնան, եւ միանձնուհեաց ուխտին սեպհականութիւն դառնալով՝ յետ այնորիկ կը բաշխուի կուսաստանի մայր-դրամագլխին վրայ։

Ինչպէս կը տեսնուի, կոյս որ չատ գժուարութեամբ կընդունուի Ս. Ստեփաննոսի կուսանոցը, բայց երբ մնալ չուզէ, և կամ երկիրս ու երեսս ըմբռնուանց Մայրապետին իրաւուց և վանական կարգին, անմիջապէս կարտաքսուի անոր մնալու օժիտն ալ—իրենց անարժան մնմնոց—հետ տրուելով իրենց։

Կուսանոցի յատուկ կանոնները չատ գեղեցիկ են, և իւրաքանչիւր կոյս հոն հաւատարմութիւն կ'ուզէին։

Ամենքն ալ ունին իրենց առանձին խուցերը որոնք պատ ուսնելու կահուարեալ են ընաւոր գրգելով և փոքրիկներով։

Իրենց մայրապետական համազգեստն (*) միատեսակ է։

Բոլոր կոյսերը սեւեր կը հագնին և գլուխնին ու մազերնին սեւ թանձր քողով այնպէս կը ծածկեն, որ իրենց երկու աչքն ու բերանը եւանկիւն մը կը ձեւանան, և հազիւ կիրեւին անոնց այտերուն մի փոքր մասն, որով իրենց դէմքին կուսան կամաւոր կուսի լուրջ և պարկեշտ կերպարանքը։

Առաւօտ եւ երեկոյ ամենքը միասին կաղօթեն, կարգաւ կատարելով իրենց եկեղեցական պաշտամունքը։

Նորընծայ կոյսերը՝ միայն չափիկ կը հագնին և կը մասնակցին դպրութեան, սեւ լաչակ մը առնելով երեսնուն վրայ։ Իսկ սարկաւագուհի կոյսերը՝ բուրվառ կածեն, Աւետարան կը կարդան, Հանդգանակ կ'ըսեն։

Երբեմն իրաւունք տրուած չէ եղեր սարկաւագուհեաց՝ Ս. Սկհհին մատնալ և վերաբերում ընել, այժմ հրամանաւ վիճակաւոր Աբբեպիսկոպոսին, այդ հոգեւոր պաշտօնն ալ կատարելու թոյլատուութիւնը կը վայելեն։

Հարկ է գիտնալ թէ՝ կուսանաց Անապատը, ծիսական եկեղեցի չէ համարուած։ Հին ատեն՝ անդ պաշտօնավարող քահանաները՝ Մոսնոյ եկեղեցւոյն կը վերաբերին, իսկ այժմ՝ ունի իրեն յատուկ ժամերգնող, պատարագիչ և խոստովանահայր քահանան, զոր միանձնուհիք կընտրեն, և տեղւոյն Առաջնորդը կը հաստատէ։

Այս խոստովանահայրերէն կը յիշուին՝ Տէր Պետրոս և Տէր Միքայէլ քահանայք, որ իրարու յաջորդելով, իրենց պաշտօնը խղճի մտօք կատարած էին։

Արդի քահանան՝ Տէր Արսէն Բագրատունի, որ Լազարեան վարժարանի նախկին սաներէն է, Մեծ-Պահոց մէջ քարոզ ալ կը խօսի։

Զմռնանք յիշելու թէ - քահանան՝ շաբաթը երկու անգամ եւ տօնական օրերը Ս. Պատարագ կը մատուցանէ։

Իսկ մեացեալ օրերը, Մայրապետին հրամանաւ որոշեալ ժամերուն զանգակը կը զարնուի. առաուն կանուխ կելնեն, ու նախ կը պատրաստուին աղօթելու, յետոյ կ'ելնեն եկեղեցի՝ Սաղմոսերգութեան, որմէ վերջը մայրապետն՝ իւրաքանչիւրին համար մէյ մէկ գործ կ'որոշէ, զոր կը կատարեն, մինչեւ ճաշու ժամն, յորում կրկին իջնելով եկեղեցի, իրենց հոգեւորական սպասաւորութիւնը կը կատարեն, և աւարտման ամենքը կ'երթան սեղանատուն ճաշելու, զոր կ'օրհնէ իրենց Մայր-Մայրապետը, և կոյսերէն մին կը կարդայ Հարանց վարքէն հատուած մը։ Ճաշէն վերջը, իրենց յանձնուած գործերովը կը զբաղին, մինչեւ երեկոյեան աղօթքի ժամը, որու աւարտումէն ետք, կընթերցեն, ու կ'երթան գիշերուան եկեղեցի ըսել ու քնանալ։

Ս. Ա. ՍԱՀԱԿԵԱՆ
(Մնացեալը ետքան խոսք)

(*) Բան հրամանի Մայրապետին, և իր երկու զործակցած տնօրինութեան, միանձնուհեայ Անապատական՝ լինելէն մինչեւ իրենց գերեզման մտած օրը՝ հանդերձեղէնին, ուտեստներն և այլ կարեւոր պիտոյքներն կուսաստանէն կը յանձնուին։

ՄԵՐ ԿՈՒՍԱՍՏԱՆՆԵՐԸ

Ե.

Ս. ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԻ ԱՆԱՊԱՏԸ

Տփխիսի կուսանաց վանքի հաստատման պարագաները կարի հետաքրքրական են։

Ս. Ստեփաննոսի Անապատի նախկին աւագ-սարկաւագուհիներէն մէկուն նախահաւն եղող Մելիք Ա. խարեկ Պէհպութեանց, որ վախճանած է 1727ին, իր ողջութեանը կը հառաչէ եկեր։ — «Ա՛խ, Նոր-Ջուղայի բարեկարգ կուսանոցին պէս վանք մը, ապօթաւոր կուսանաց կարգ մը հաստատել տայի, աւելորդ չ'ունի բան կուզէի երկնաւորէս»։

Եւ արդարեւ. Նորին Աղնուութեան ոգին Աղա Մելիք Պէհպութեան, որ այն ատեն իր դերդաստանին երեցագոյն անդամն էր, հօրը բարի փափաքը կը յիշէ իր յաջող օրերուն մէջ, և իր հօրենական տանը մօտ Սօլէյկա Ալան ստորոտը կը կառուցանէ սգաձեւ եկեղեցի մը՝ յանուն Նախավկային Ս. Ստեփաննոսի, որու գմբեթաձեւ դէմուն վրայ կոկիկ զանգակատուն մը բարձրացնել կուտայ. արեւմտեան կողմը խուցեր կը շինէ՝ նոյն ժամանակի ճարտարապետական ոճին համեմատ, և յարակից շէնքեր կը հաստատէ, զոր օրինակ, խոհանոց, ամբարանոց, և այլն, յորմէ յետոյ՝ պարսպով մը կը շրջափակէ կուսաստանը։ Անապատի տեսականութիւնը ապահովելու համար՝ շատ մը եկամուտներ ալ կը թողու, ինչպէս նաեւ եկեղեցոյ համար ալ ոսկեբաղան անօթներ և զգեստներ։

Այս մենաստանի հաստատութեան թղթերը, պարգեւագիրները, մուրհակները, յիշատակարանները, նուիրական իրեղէնները և եկեղեցական զարդերը՝ Տփխեցւոյ ծանօթ պատմագիր մը կորսուած են։ Միայն սա չտիր գիտենք որ, Մելիք Պէհպութեան՝ Նոր-Ջուղայի Անապատն երկու կոյսեր հրաւիրելով, ներկայ վանուց սկիզբը կընէ, որ ցարդ անխախտ և աւելի կատարեալ գործեալ վիճակի մէջ կը շարունակուի կուսակրօն միաբանութիւնովը։

Մայրապետանց-կուսաստանին հրաշալի հեռզհեռէ տարածուելով, գրեթէ տեսակ մը ուխտատեղի կը դառնայ Անապատը, զի անդ կը գտնուի ի մէջ այլ սրբոց մասանց, նաեւ Ս. Ստեփաննոսի հրաշագործ մասունքը։

Զմռնանք յայտնելու թէ, սոյն Անապատը՝ վերջին անգամի հիմնոյ նորագործ և ընդարձակուն եղած է Դատեան Տէր-Ղազար սարկաւագ-քահանան, որ այն ատեն Տփխիսոյ Հայ եկեղեցիներուն բարեկարգութեանց վերատեսուչն էր։

Այս Ս. Ստեփաննոս Անապատին Արեւելեան կողմն է Յոհաննէս-Մարիամեան աղջկանց հոյակապ վարժարանը։

1846ին Աշտարակեցի Նեղոս Ե. Լուսակաթուղիկոսը յիշեալ կուսանաց վանքին հասոյթներ ու եկամուտներ պատրաստել տալով, այդ կուսաստանին համար յատուկ բարեկիրթ վարժուհի, մաքրակրօն մայրապետ և փափաքառատ քահանայ մը կարգած է, և առանձին կանոնադրութիւն մը հաստատելով՝ սահմանափակած է այդելուներու մուտքը։ Եւ եթէ պատահական կամ օտարական հիւր մը փափաքի այցելութիւն տալ այդ միանձնուհեաց, պարտաւորուած է յիշեալ կանոնի արամագրութեամբ նախ Տփխիսոյ Առաջնորդարանը երթալ, և ծանօթացնել զինքը, և ապա առ Մայր-մայրապետն ուղղեալ հրամանագիր առնակ ընդունելով գնալ։

Տփխիսի կուսանաց Անապատն ալ Նոր-Ջուղայի Անապատին պէս կին կամ այրի միաբան բնաւ չընդունելով, որպէս կ'ընդունուի Ս. Սպիտակ մայրապետանոցին մէջ, այլ միայն չափահաս կոյս աղջիկներ պիտի լինին ասոր անդամուհիները։

Ս. Ստեփաննոսի Անապատը մնոնող կոյսը՝ բարեպաշտի մասին վկայեալ լինելէ զատ, դէմ պիտի գիտնայ կարդալ, քանի մը ամիսներ պիտի լաւ վարժի ընթերցման, և եկեղեցական արարողութեանց։ պիտի ուսնի ձեռագործ և պիտի փորձուի թէ՝ արգեօք կրնայ Քրիստոսի լուծը տանիլ սիրով, եւ պիտի դիմանայ վանական խստամբեր կեանքին։

Այս ամեն ձեւակերպութիւնները լրանալէ վերջը կոյսերու միաձայն հաւանութեամբը կընդունուի նորընծայ կոյսն, եթէ արժանաւոր է, և կը ծանուցուի տեղւոյն Առաջնորդին ի գիտութիւն, և կ'անցնի ի շարս միանձնուհեաց։

Սովորութիւն է նորընծայ աղջիկներն յանձնել մէյ մէկ կոյս խնամակալուհիներու, որոնք կը մարզին ու կը պատրաստեն, ուսուցանելով անոնց կուսանոցի կարգն ու սարքը, և վանական նախագահելիքը, մինչեւ անոնց եկեղեցական կարգ առնելը, և եթէ անարժան անձներ ունենան, ուխտաւորը յայտնեալ անունը կը փոխէ ուրուհեւոց կամ կոյսի մը անուան։

Տփխիսոյ կուսաստանը մնոնող միանձնուհիք, ընդհանրապէս հարուստ եւ բարեկենցիկ գասակարգի վերաբերող կոյսեր են։

1882ին երբ այցելեցինք իրենց, թըւով 25ի կը հասնէին ատոնք, որոնց մէջ կը գտնուէին ազնուազարմ միանձնուհիներէն Պ. Հովսեփ Վասիլի քոյրն՝ որ ընդհանուր մայրապետուհին էր, եւ հայրապետական խաչ-նշան կը կրէր։

Տփխիսոյ Անապատականներուն մէջ կը գտնուէին Արղութեանց ցեղէն, Ամատունի զարէն, Թայիրեանց շառաւիղէն, Ղազարեան սերունդէն, Աբբասիլիքեան տունէն, և այլ ազնուական ծանօթ ընտանիքներէ ներկայացուցիչներ, որոնք մայրապետական ուխտին մէջ կարեւոր դիրք մը թողած եւ հանձնաս հանրաս մը կատարած էին։

Անապատը մնոնելու առթիւ այս կոյսերուն ծնողքը՝ իրենց կարգութեան համաձայն, աղջկանց ամուսնութեանը համար տալիք դրամագիտնին նուիրած էին կանխաւ կուսանաց վանքին։ եւ մինչ կենդանի են, իրենք պիտի վայելեն զայնս. բայց յետ մահուան, Ամենապատին կը մնան, եւ միանձնուհեաց ուխտին սեպհականութիւն դառնալով՝ յետ այնորիկ կը բաշխուի կուսաստանի մայր-դրամագլխին վրայ։

Ինչպէս կը տեսնուի, կոյս որ չատ գժուարութեամբ կընդունուի Ս. Ստեփաննոսի կուսանոցը, բայց երբ մնալ չուզէ, և կամ երկիրս ու երեսս ըմբռնուանց Մայրապետին իրաւուց և վանական կարգին, անմիջապէս կարտաքսուի անոր մնալու օժիտն ալ—իրենց անարժան մնմնոց—հետ տրուելով իրենց։

Կուսանոցի յատուկ կանոնները չատ գեղեցիկ են, և իւրաքանչիւր կոյս հոն հաւատարմութիւն կ'ուզէին։

Ամենքն ալ ունին իրենց առանձին խուցերը որոնք պատ ուսնելու կահուարեալ են ընաւոր գրգելով և փոքրիկներով։

Իրենց մայրապետական համազգեստն (*) միատեսակ է։

Բոլոր կոյսերը սեւեր կը հագնին և գլուխնին ու մազերնին սեւ թանձր քողով այնպէս կը ծածկեն, որ իրենց երկու աչքն ու բերանը եւանկիւն մը կը ձեւանան, և հազիւ կիրեւին անոնց այտերուն մի փոքր մասն, որով իրենց դէմքին կուսան կամաւոր կուսի լուրջ և պարկեշտ կերպարանքը։

Առաւօտ եւ երեկոյ ամենքը միասին կաղօթեն, կարգաւ կատարելով իրենց եկեղեցական պաշտամունքը։

Նորընծայ կոյսերը՝ միայն չափիկ կը հագնին և կը մասնակցին դպրութեան, սեւ լաչակ մը առնելով երեսնուն վրայ։ Իսկ սարկաւագուհի կոյսերը՝ բուրվառ կածեն, Աւետարան կը կարդան, Հանդգանակ կ'ըսեն։

Երբեմն իրաւունք տրուած չէ եղեր սարկաւագուհեաց՝ Ս. Սկհհին մատնալ և վերաբերում ընել, այժմ հրամանաւ վիճակաւոր Աբբեպիսկոպոսին, այդ հոգեւոր պաշտօնն ալ կատարելու թոյլատուութիւնը կը վայելեն։

Հարկ է գիտնալ թէ՝ կուսանաց Անապատը, ծիսական եկեղեցի չէ համարուած։ Հին ատեն՝ անդ պաշտօնավարող քահանաները՝ Մոսնոյ եկեղեցւոյն կը վերաբերին, իսկ այժմ՝ ունի իրեն յատուկ ժամերգնող, պատարագիչ և խոստովանահայր քահանան, զոր միանձնուհիք կընտրեն, և տեղւոյն Առաջնորդը կը հաստատէ։

Այս խոստովանահայրերէն կը յիշուին՝ Տէր Պետրոս և Տէր Միքայէլ քահանայք, որ իրարու յաջորդելով, իրենց պաշտօնը խղճի մտօք կատարած էին։

Արդի քահանան՝ Տէր Արսէն Բագրատունի, որ Լազարեան վարժարանի նախկին սաներէն է; Մեծ-Պահոց մէջ քարոզ ալ կը խօսի։

Զմռնանք յիշելու թէ - քահանան՝ շաբաթը երկու անգամ եւ տօնական օրերը Ս. Պատարագ կը մատուցանէ։

Իսկ մեացեալ օրերը, Մայրապետին հրամանաւ որոշեալ ժամերուն զանգակը կը զարնուի. առաուն կանուխ կելնեն, ու նախ կը պատրաստուին աղօթելու, յետոյ կ'ելնեն եկեղեցի՝ Սաղմոսերգութեան, որմէ վերջը մայրապետն՝ իւրաքանչիւրին համար մէյ մէկ գործ կ'որոշէ, զոր կը կատարեն, մինչեւ ճաշու ժամն, յորում կրկին իջնելով եկեղեցի, իրենց հոգեւորական սպասաւորութիւնը կը կատարեն, և աւարտման ամենքը կ'երթան սեղանատուն ճաշելու, զոր կ'օրհնէ իրենց Մայր-Մայրապետը, և կոյսերէն մին կը կարդայ Հարանց վարքէն հատուած մը։ Ճաշէն վերջը, իրենց յանձնուած գործերովը կը զբաղին, մինչեւ երեկոյեան աղօթքի ժամը, որու աւարտումէն ետք, կընթերցեն, ու կ'երթան գիշերուան եկեղեցի ըսել ու քնանալ։

Ս. Ա. ՍԱՀԱԿԵԱՆ
(Մնացեալը ետքան խոսք)

(*) Բան հրամանի Մայրապետին, և իր երկու զործակցած տնօրինութեան, միանձնուհեայ Անապատական՝ լինելէն մինչեւ իրենց գերեզման մտած օրը՝ հանդերձեղէնին, ուտեստներն և այլ կարեւոր պիտոյքներն կուսաստանէն կը յանձնուին։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔԻ» (39)

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԱՒԵԼԻՆ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Դիւրաւ գուսաւ ամարանոցին ճամբան, առանց պէտք ունենալու ճամբան հարցնելու։

Ամարանոցը ժամանակէ մը ի վեր անբնակ էր, եւ այս բանն ալ կ'օգնէր իր յիշատակներուն. վասն զի ինք կը մտածէր թէ այն ատեսայի գիշերէն ի վեր ոչ ոք ուզած էր բնակիլ այդ տան մէջ։

Այս կերպով կարծես սուգը կը պահէր անոնց որք ժամանակով երջանիկ եղած էին անոր մէջ։

Պարտէզին շուրջը դարձաւ։

Լօի դարձին հասաւ։

Մացառուտ փոքր պուրակը հոն էր միշտ։ Կարած էին, նորէն բուսած էր։ Եւ Ժան քանի մը քայլ առնելով մութին մէջ, գնաց կեցաւ ճիշդ այն տեղը, ժայռին մօտ, գետակէն երկու քայլ հեռու, ուր Ժուժ տ'Իսիպօ մեռած էր։

Ցեսոյ գնաց շրջեցաւ Պ. Միչելիէի ապարանքին շուրջն, որ անբնակ էր հիմա։

Բանտին եւ դատական պաշտօնատան առջեւէն անցաւ։

Ամենուրեք կը գտնէր հետքերն իր արցունքներուն, իր բոլոր յուսահատութիւններուն։

Ապարանքին առջեւ, կորսի խոշոր ծերուկ մը, որուն վարդագոյն դէմքը շրջանակուած էր ճերմակ կոշտամօրուսներով, Պարթոլին դէմը եկաւ։

Երկու մարդերն իրարու նայեցան։

Ներսունին անցաւ, անտարբեր։

Պարթոլի խորապէս սարսռացեր էր։

Մարդը Պ. ուր Մոնթէկլանն էր։ Զէր ճանչցած այն մարդն որ ժամանակով եկած գտած էր գինքն ըսելով. «Անունս Պեռնար է։ Մարգասպան մըն եմ։ Դատեցէք զիս և գտապարտեցէք։»

Մանտէն հեռացաւ սիրտը կեղերուած։

Եկիպեկդի չչահագործուած հանքն ամբողջովին գնած ատենը կը գներ նուազ դրեակ մը հանքերէն ոչ շատ հեռի, որ Սեվենեան երկրին մէջ Բասթէլլուզ գեղջկական ու նկարչագեղ անունով ծանօթ էր։

Բաւական գիւղ կամ լաւ եւս աւանը, վասնզի հոգիս 250 բնակիչ կը պարունակէ, և լեռներուն մէջ, ասդին անդին ցրուած՝ նոր մասեր ունէր, բայց հոն ժամանակին աշտարակներն ու ոսմանակները կը մնային, անկիւնաձեւ շարս աշտարակներ եւ դրան վրայ փոքր դիսանոցով մը։ Սարահարթին ցից եւ բարձր պատերը իրենց տակ անհետ կընեն գոյն եւ խիտ բաղեղները արտաքին տեսքը կը սեղմեն իրենց անթիւ անհամար ծալքերուն տակ։ Մարգագետնին եւ դատական պաշտօնատան առջեւէն անցաւ։

Ամենուրեք կը գտնէր հետքերն իր արցունքներուն, իր բոլոր յուսահատութիւններուն։

Ապարանքին առջեւ, կորսի խոշոր ծերուկ մը, որուն վարդագոյն դէմքը շրջանակուած էր ճերմակ կոշտամօրուսներով, Պարթոլին դէմը եկաւ։

Երկու մարդերն իրարու նայեցան։

Ներսունին անցաւ, անտարբեր։

Պարթոլի խորապէս սարսռացեր էր։

Մարդը Պ. ուր Մոնթէկլանն էր։ Զէր ճանչցած այն մարդն որ ժամանակով եկած գտած էր գինքն ըսելով. «Անունս Պեռնար է։ Մարգասպան մըն

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 29/11 ՅՈՒԼԻՍ, 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամսոյդ Հայուհեայ վրայ մեր խմբագրականին մէջ, յիշեցուցեր էինք թէ այն հասակութեանց մէջ ուր կնոջ աշխատութեան սկզբունքն ընդունուած է, դրամագիտը չի բռներ այն ամենակարեւոր դեր զոր սուացած է մեր Պոլսոյ ընկերականութեան մէջ։

Մեր ընթերցողներէ շատեր թերեւս զարմանօք ըսեն եթէ ըսենք թէ Անգլիոյ մէջ չատ մը երիտասարդներ ոչ միայն դրամագիտ չեն առներ այլ և ամուսնութեան առթիւ իրենք բան մը վրայ կուտան գրամագլուխ։

Ասիկա բացատրելէ առաջ, ընդհանուր կերպիւ մ'ըսենք թէ անգլեսաքսոն գործնական ցեղին մէջ կնոջ աշխատակցութեան սկզբունքն այնքան ընդհանրացած է որ՝ բան մեծի մասին ամուսնութիւնը տեղի կունենան գործակցութիւն մը հաստատելու համար, փոխադարձ պարտաւորութեամբ, և [illegible] թէ երիկ մարդուն դրամական նոր [illegible]ներ հայթայթելու համար։

Գերմանական, անգլիական, ամերիկեան լաւագոյն ուսանողութիւնք այս մտքով են, դրամագիտ չեն ընդունիր, և եթէ հիմա տեղ տեղ կայ, այն ալ նորայատին հասարակութիւններէն եկած, մանաւանդ փարիզեան սովորոյթ մ'է, որ սակայն շուրջ չի գաներ գերման, ամերիկացի և անգլիացի ընկերարան հրապարակագիրներուն թոյլ։

Գերմանական զոյգի մը երդածն հերման և Դորոթէայի ամուսնութիւնն է միւս։ Անգլիացի կնոջ հետքը Սորմանի նկարագրած ժրաջանի տանտիկին է միւս։ Ամերիկեան լաւագոյն ընտանիքները կը չանան պահել ամուսնական այն մտքերը բարքեր զոր Մարբարանք իրենց հետ հոն տարեր էին անգլիական մայր-հայրենիքէն։ Անգլիացի երիտասարդն ալ կը կարդաւ, հաւատարակս լաւ ընտրելիներու մէջէն հարկաւ այն օրիորդը կը նախընտրէ որ հարստատ աղջիկ է։ Այսպիսի ընտրութիւն անխուսափելի է, երբ սիրոյ բացառիկ դրդիռ չկայ, կամ երբ երկու կողմերն ուրիշ ամեն նկատմամբ հաւասարակս ընդունելի են։ Բայց որոշ հետեւ հարստատ աղջիկը նախամեծար կը համարի, չի հեանիր թէ դրամագիտ կ'առնու կանիկի։ Կը հաւանի սպասելոր աղջիկն՝ իրաց բնական ընթացքով՝ ժառանգէ հօրմէն։ կամ կընդունի որ մաս մը հարստութիւն իւր ապագայ կնոջ անուան վրայ ըլլայ։ բայց անհրաժեշտ պայման չի դներ որ այս հարստութեան բաժինն ամուսնութենէն առաջ իւր ձեռքը դրուի միանգամ ընդ միշտ իրեն դրամագիտ։

Բայց կը կարծէք որ ինքզինք յարգող հայը մը, մանաւանդ բարեկեցիկ հայը, առանց փոխադարձ պայմանի հաւանի իւր աղջիկը տալ խնդրող երիտասարդին։

* * *

Անգլիական սովորութիւն մ'է որ ապագայ անուն հարցնէ փեսացուին թէ իր կեանքն ապահովագրած է, և քանի տակի ու ինչ պայմանով։ Ինքզինք յարգող երիտասարդ մը դուն ուրեք կինէ ամուսնանալ առանց ապահովագրուած ըլլալու։ Ի անգլիացի գործնական ժողովրդին համար ապահովագրութիւնը կեանքին նիւթական, առեւտրական արժէքը կ'որոշէ։ Ապահովագրուած երիտասարդի մը աղջիկ տալ բարեկիրթ և ազնիւ հայրը մեծ սխալ կը համարի, իւր աղջկան ապագայն անապահովութեան մատնել կը նկատէ, ու չի յօժարիր։ Հոս մեր մէջ մը հայր միայնէն կ'անցնէ իւր աղջկան ապագայն այս ատիճան ապահովել։ Բաւական է որ փեսացուն շնորհով մարդ մը երեւի, քիչ շատ ալ կարողութեան տէր։ Պրծաւ գնաց։ Այս պայմաններով ամենէն հոգածու, ամենէն պատուաւոր հայազգի հայրենիքի աղջիկը կուտայ առանց գժկամակութեան։ Բայց եթէ այն առաջ կարծուած փեսացուն հիւանդութիւն մ'ունէր։ կամ եթէ իրօք առաջ փեսացուն ծանր հիւանդութեան մը ենթակայ ըլլալով վաղաժամ մեռնի։ կամ եթէ գործը ձախողի և դրամական բոլոր կարողութիւնը փճանայ։—Այս ամէն պատահականութեանց դէմ խնդճ Հայուհին, որքան ալ բարի ծնողաց զաւակ ըլլայ, ապահովութիւն չունի բնաւ։ Շատ շատ իւր ծնողաց տունը գալու և անոնց վրայ բեռ ըլլալու միջոցը կը մնայ իրեն։ Բայց ասիկա բրիտանեան մտքերու ընդունելի չի դար։ Ամուսնացեալ անգլուհի մը այլ ետ չուզեր իւր ծնողաց վրայ բեռ ըլլալ, և իրենց աղջիկը կարգելէն ետքը, ծնողք կ'ուզեն որ նա ամէն ապահովութիւն իւր կազմած նոր ընտանիքին մէջիսկ գտնէ։

Անգլիացի հայրը կը հարցնէ թէ փեսացուն ինչո՞ւ չապահովագրուի։—Ուրեմն գոյանի հիւանդութիւն մ'ունի, որուն Ապահովագրիչ Ընկերութեան բժշկին կողմէ երեւան հանուելէն կը վախնայ։ Ու հարցն այն ատիճան անսիրտ կենայ ըլլալ որ իւր զաւակն հիւանդոտ մարդու մը հանձ տայ։ Ինչու չապահովագրուիր։—Ուրեմն տարուէ տարի ապահովագրութեան դրամն վճարելու յոյս չունի՞։ Բայց եթէ իւր վաստակ այս ատիճան անապահով է, ի՞նչպէս ընտանիք մը պիտի պահէ։ Արդեօք ա՞յնքան ինքնասէր է որ մահէն ետքն իւր կնոջ և զաւակաց բան մը չուզեր թողուլ։ Բայց ի՞նչպէս գորովալի ամուսին մը և ընտանեսէր հայր մը կարող է ըլլայ այսքան ինքնասէր մէկը։

Ինչպէս կը տեսնէք, գործնական մտաց տէր Անգլիացին այս ամէն բարոյական, ընտանեկան և ընկերական խնդրոյ լուծումը բերած կապած է չորս գործոնութեան հաշուի մը, Ապահովագրութեան։ Ամուսնանալ խնդրող երիտասարդ մը պէտք է ֆիզիքապէս քաջառոյգ ըլլայ, պարկեշտ ըլլայ, (ժուժկալ, խնայասէր, ընտանեսէր.) և քիչ շատ կանոնաւոր վաստակ տէր ըլլայ։ Եթէ այս երեք պայմաններ կան իւր վրայ, կնանքի վրայ ապահովագրութիւն մը կառնու։ Եթէ չուզեր առնուլ, ըսել է թէ այս երեք պայմաններէ մին կամ մէկէ աւելին կը պակսին իրեն, և այն ատեն յիմարութիւն է աղջիկ տալ անոր։

Ուրիշ ազգերու մէջ, երիտասարդը սիրաղելուն խօսքերով իւր սիրոյն կը նուիրէ իւր սիրած աղջկան։ Գերմանական (կամ լաւ եւ՝ պաղարիւն) Անգլիացին թերեւս քիչ կը խօսի, նոյն իսկ իւր սրտաղեղման վայրկեաններուն մէջ, բայց առաւել իրական փոքր մը կուտայ իւր սիրոյն,—հարցնելու թան մատանին հետ իւր ապագայ կնոջ յանձներով ապահովագրութեան մուրհակ մը, որոյ մէջ նշանակեալ գումարը պիտի ընդունի ապագայ կինն եթէ իրեն վիճակի իւր երկան մահէն ետքն ալ ապրիլ։ Օրիորդ մը բնական է որ աւելի բուռն և աւելի անձնուէր սիրով կապուի այնպիսի երիտասարդի մը հետ որ այս ատիճան հոգածութիւն կը ցուցնէ իւր ապագայն և իրէ ծնելիք զաւակաց ապագայն ապահովելու։

Արդէն, վերէն վար, Անգլիացիք ապահովագրող ժողովուրդ մ'են։ Կրոնքով մը, ամէն 40 Անգլիացիէ մին ապահովագրուած է։ Ֆրանսացիք այս մասին հետ մնացած են, բայց անոնց մէջ ալ ամէն 360 անձէ մին ապահովագրուած է։ Ամերիկացւոյ մէջ ապահովագրելու գրութիւնն Անգլիայէն ալ աւելի յառաջ գացած է։

Ճօրճ Դ. մեծամեծ վնասներ մ'ելաւ։ Իւր յայսրդներուն ժառանգութիւն մը թողել կարենալու, կամ դէթ յետ մահուան իւր պարտուց հատուցման համար 12 միլիոն ֆրանկ ապահովագրութեան մուրհակ մը առաւ։ Որովհետեւ երկար ապրեցաւ, ժամանակ մը ապահովագրութեան գինը վճարելէն ետքն, ապահովագրող ընկերութեան շահերուն ալ մասնակից ըլլալով ըստ կանոնի, մեռած պահուն իւր 16 միլիոն ֆր. թողուց։

Իթանացի անուանի խորհրդարանական գործիչ Օ'Բոնէլ չորս մարդուն մէկն էր, —շատ բարեգործութեան համար, զեղարուեստի սիրոյն համար, բարի գաղափարներու համար։ Իւր ընտրողք կամենին տարեկան գումար մը տարեգրուած էին իրենց մէջ, իւր ապրուստն ապահովելու համար, և այս գումարէ ամէն տարի՝ իւր միւս ծախսուց հետ Օ'Բոնէլ կը վճարէր ապահովագրութեան գինն, որով յետ մահուան կրցաւ իւր կնոջ ու զաւակներուն բարեկեցիկ վիճակ մը ապահովել։

1863ին, Համիլտընի մարքիզը, քաղաքագէտ և ազնիւ երիտասարդ, արկածի մը զոհ գնաց և մեռաւ ի Փարիզ երիտասարդութեան ծաղիկ հասակի մէջ։ Բայց դէպքէն 15 օր առաջ խոհեմութիւն ունեցած էր 2½ միլիոն ֆրանկի ապահովագրութեան մուրհակ մը առնելու, զոր իւր ընտանիք ժառանգեց։

Կալլէսի իշխանն ալ յոյժ մեծամեծ է։ Բայց իւր ընտանիքը նեղութեան մէջ ձգելու երկիւղ բնաւ չունի։ զի մէկ միլիոն ֆր.ի ապահովագրուած է, որոյ տարեգրիչներն եւրոպան ոճով կը բերուած և եւրոպական նոր գիւղերու գիւտ եղած են, և Ճարոնի զօրավարք ամենեքեան չեն վախնար Չինու զօրաց հետ չափուելէ, մանաւանդ որ ճարոնական նաւատորմը չինականէն գերազանց է այսօր։

ԻՏԱԼԵԱՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔ.—Յունուար 1էն մինչեւ 31 մայիս, Իտալիոյ մաքսային հասոյթք 86,769,000 ֆր եղած են, մինչ անցեալ տարի նոյն միջոցին 103,305,000 ֆր. էին, այն է՝ 16 միլիոն պակաս եղած են ներկայ տարւոյն առաջին հինգ ամիսներուն մէջ։

Ի ՇԻԲԱԿՕ այս օրերս երկաթուղւոյ և այլ գործեր մեծ չափութեան և անկարգութեան մէջ են, նոր անոր խնդիրներու պատճառաւ որոց բերմամբ կանգ առած են առեւտրական գործառնութիւնք։ Երկաթեայ գիծերը շահագործողներուն և պաշտօնեայներուն խնդիրն հոս ամերիկեան իշխանութեանց ուշադրութեան առարկայ եղած է այս օրերս։ Երկաթուղւոյ ընկերութեանց վնաս յոյժ մեծ են այս դէպքերու պատճառաւ։

Ի ՄԷՅ զինուորական օգնական մը յանկարծ օդն եղաւ, կապանքները խզելով։ Մէջն տպագ մը կար, որ տակաւն ինքզինք չկորցուր։ Բաւական ժամանակ օդին մէջ տատանուելէն ետեւ, հետեւեալ օրն օդապարիկն իջաւ անտառի մը մէջ, և ծառերուն կառչելով տպագն կրցաւ ազատիլ վար իջնել։

Ի ԿՐԱՇ ընտանեկան ողբալի դէպք մը տեղի ունեցաւ այս օրերս։ Բոքալից հաղարապետը Ֆրանչ Եոզէֆ Կայսեր կողմէ ազնուականութեան արժանացած էր։ զբաղեցուն համար Հունգարիոյ հին թագաւորաց վերաբերեալ շատ մը թանկագին առարկայներ, զոր Բոշոլի երկրին մեկնած պահուն ապահով տեղ մը պահած էր։ Բոքալից հաղարապետին որդին, որ տեղեակ էր, այնքան յոյսի ընթացք մ'ունէր որ բանակէն արտաքսեցաւ։ Ապրուստ չունենալով, այս անուղղայ բայց մէկ հատիկ որդին իւր հօր քով եկաւ, և այնքան չհայլ կեանք մը վարեց որ հայրը պարտքի տակ ինկաւ։ Վերջապէս հայր և մայր, բոլոր ունեցածներն այս անշնորհ տղուն պատճառաւ կորուսած և անոր յոյսի վարուն-քէն զրկուած, Դանուբ գետը գացին, և ջուրը նետուելով խեղդուեցան, նախապէս չուանով իրարու կապուելէ ետքը։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՍՈՖԻԱՅԷ

Սոֆիայէ գրուած նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.

«Կերեւի թէ Պ. Սթամպուլով դատի պիտի ենթարկի ո՛չ թէ հանրային գործոց իւր կողմէ տրուած խիստ ուղղութեան համար, այլ զանազան անձնական յանցանքներու համար։ Նախ և առաջ, կնիկներու խնդիր մը կայ, որոյ ծայրը կ'երեւի թէ ի դատարան պիտի յանգի վերջապէս։ Զինուորական գործոց նախորդ վերատեսչին Պ. Սաւովի հրաժարականը, կնկան խնդիր մ'էր։ Բայց այս չէ որ դատարան պիտի ելնէ։ Դիւրաթիկ վարժարանի մը աշակերտուհեաց ոմանց ծնողք դատ կը վարեն եղեր Պ. Սթամպուլովի դէմ, զանազան խաբէպատիր խոստումներով ծուռ ճամբու մը մէջ դնելուն համար իրենց զաւակներն։ Ընդհանուր դատախազն այս անձնական դատը կը Լատապովէ իբրեւ հանրային բարոյական խնդիր։ Իւր ընդարձակ իշխանութիւնը Պ. Սթամպուլով այս տկար արարածներուն վրայ ի գործ դրեր է, օգտուելով անոնց անփորձութենէն, և շլացուցիչ խոստումներ ընելով փայլուն ապագայներու հետ զանոնք ամուսնացնելու։ Պ. Սթամպուլով ամբաստանուած է նաեւ վարչական գանձէն գումարներ իւր կոկորդն անցունելուն համար ուելի կամ նուազ անուղղակէս։ Կ'ըսուի թէ վարչութիւնն այս դատն սկսելու համար կը սպասէ նոր Սոպրանեէի ընտրութեանց, որք կը յուսացուի թէ նոր վարչութեան նպաստաւոր պիտի ըլլան, որով Պ. Սաւովով և պաշտօնակիցք նոր քաջալերութիւն ստացած պիտի ըլլան։ Միւս կողմէ, վարչական կուսակցութեան մէջ կան հեռատես անձեր որք այս հին խնդիրները չյուզել կ'առաջարկեն։ Եթէ վարչութիւնը դատ ալ չբանայ, անհատից կողմէ անշուշտ պիտի դիմուի եղեր ի դատարան։»

Ա. Զ. Դ.

ԼԸՊԷ և ԸՆԿ. ժամագործարանին կեդրոնատեղին ի Շօ-սը-ֆոն (Զուիցերիա), քառասունտարիէ ի վեր այնքան նպաստաւորապէս ծանօթ, որուն ժամացոյցներն Արեւելքի մէջ այնքան գնահատուած են ամենուրեք, փոխադրուած է ի վաճառատուն

Օրոստի Պաք և Ընկերութիւն
Էօվէր էֆէնտի խան ի Պոլիս

Ամէն տեսակի հարուստ մեծերք, շուտափոյթ կատարում ամէն յանձնարարութեանց։ 1081 13—26

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՕՏԵՍԱ.—10 Յուլիս.—Վլատիմիր ռուսական ջոկենաւը Եւպատորիայի մօտ բախեցաւ իտալեան ջոկենաւի մը և ընկղմեցաւ։ Ճամբորդներու մէկ մասն ազատեցան։ Վաթսուն ուղեւոր խեղդուեցան։

ԹՈՒԼՈՆ.—Նաւերու մեքենայից գործարանն այրեցաւ։ Քանի մը միլիոն ֆր.ի վնաս կան։

ՇԻԲԱԿՕ.—Երկաթուղիք ըստ առաջնոյն կը բանին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Երեսփ. ժողովոյ մէջ կառավարութիւնն յայտարարից թէ 1887ի թղթակցութիւններէն կ'երեւի թէ Ռուսիա խոստացած է չդրաւել Քորէայի ո՛չ մէկ մասն եթէ Քորէայի մէջ Բորդ-Համիլտընն հաւանգոտին Անգլիացւոյ կողմէ գրաւումը վերջ գտնէ։

—Կ'ըսուի թէ լոր-քաղաքապետի տարեկան հաշիւներոյն այս տարի տեղի պիտի չունենայ։ զի Լորտ Ռոզպէրի յայտարարեր է թէ պետական գործոց ստիպողութեան պատճառաւ կառավարութիւնը չի կրնար ներկայ ըլլալ։

ՍՈՖԻԱ.—Ֆերդինանտ իշխան Վիեննա գնաց։

—Վիեննայի Ֆիլհարմոնիկ լրագիրը կը յայտնի զՊ. Սթամպուլով դատի ենթարկելու առաջարկութեան վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Թէեւ կրօնական ու Քաղաքական ժողովները Պատրիարքական Դեր. Փոխանորդ Հօր կողմէ հրաւիրուած էին խառն նիստ կազմել երէկ Պատրիարքական Տեղապահի ընտրութիւն կատարելու համար, սակայն երկրաշարժին պատճառաւ ժողովականները չկրցան պատասխանել իրենց եղած հրաւէրին, հետեւաբար խառն ժողովոյ գումարումը յետաձգուեցաւ յառաջիկայ չորեքշաբթի։

Ազգ. Կեդր. վարժարանի Դ. տարեկան աշակերտաց տարեվերջութեան ու աշխարհագրութեան և Դ. դասարանի գիտութեանց ճիւղի ուսանողներու բնագիտութեան քննութիւնը յետաձգուած է յառաջիկայ 4 յուլիսի երկուշաբթի օրուան։

ՀԻՆԳՇԻՆ ՀՈՒՐՆԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՆԵՐ.— Իւլայի առաջին ատիճան ստացեալ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական Միքիթարի էֆէնտի, նոյն նախարարութեան ժողովոյ առաջին քարտուղար Ալի Հայասար պէյի և Ատանայի Նահանգին Ռէժիի անօրէն Ատեմ պէյի։

Իւլայի երկրորդ ատիճան՝ Ներքին գործոց Վեր. նախարարին անեղբորդի Նիազի պէյի, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան արձանագրութեանց դիւանին պետ Բագրատ էֆէնտի (Ալնագիր էֆէնտի Գիւրճեան) և նոյն նախարարութեան խորհրդականի օգնական ու ժողովոյ Գրանսերէնի քարտուղար Լամպրիան էֆէնտիի։

Արտաքին գործոց նախարարութեան հիւպատոսական գործոց դիւանին անօրէն անուանուցաւ խորհրդական սենեկին քարտուղարներէն Ցանիշ պէյ։

Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Վիեննայի Գրեֆի Անշիթալ գրամատոն անօրէն և Ռէժիի վարչական ժողովոյ անդամ՝ ազ Մ'ոնզէ ապեանին։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մանանպէտ խորհրդական Պ. Կալանի, երկաթուղեաց վարչութեան անօրէնի օգնական Մարկոսեան Ագամ էֆէնտիի և Իզմիրի խաղական ընդհանուր հիւպատոսին։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Իզմիրի պարսկական ընդհանուր հիւպատոս Հիւսէյին խանի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սամսոնի անգլիական հիւպատոսարանին թարգման Զաքարեան Յակոբ էֆէնտիի։

Լիւգանթի ոսկի չքադրամ՝ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան խորհրդական Հօրն էֆէնտիի։

Խմիթիազի ոսկի չքադրամ՝ երկաթուղեայ վարչութեան անօրէն Խայրի պէյի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Բարձրեալն Աստուած այսպիսի փոքրանք այլ ևս չցուցնէ։ Նախընթաց օր պատահած երկրաշարժէն՝ մայրաքաղաքիս մէջ այլ և այլ տեղեր ճեղքուած ըլլալով, քաղաքապետութեան կողմէ կարգեալ մասնագէտ մարմիններ զատ զատ քննած են Բ. Դրան մէջ Եպարքոսական, Ցանիլիէի, Խարիճիէի ու Պեշտաշի Խորհրդոյ պաշտօնատուները, Շեյխ-իւլ-իսլամի ու Սպարապետի Դուռները, Մոսկայի պաշտօնատունը, Թնդանօթատանը, Ադրիէի, Եվգաֆի, Մալիէի, Նաֆիաի Մէաբիքի, Քաղաքապետութեան, Ոստիկանութեան, Տէֆթէրխանէի ու Մաքսային պաշտօնատունները։ Այս բընութիւններով հաստատուած է որ այդ շէնքերու արդի վիճակը բոլորովին վերծ է ամէն վտանգէ եւ այդ իմաստով տուկեկագրեր պատրաստուած են։

«Կառավարական բոլոր պաշտօնատանց հրաման տրուած է որպէս զի այսօր բացուին եւ բոլոր պաշտօնեայք իրենց պաշտօնի գլուխը գտնուին։ Գործի տեղերը ամէն տեսակ պիտի կրնան դիմել այն պաշտօնատուններն, ուր գործ ունին։»

* * *

ՄԵՌՈՂՆԵՐՔ ՈՒ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒՈՂՆԵՐՔ

Երկրաշարժին պատճառաւ փոքրնեկու տակ մնալով մեռնողներու թիւը մինչեւ երէկ գիշեր մօտ հարիւր էր։ Ծանրագէս վիրաւորեալներուն՝ հարիւր եռեսուն, իսկ թեթեւագէս վիրաւորուողներուն հարիւրի չափ։

* * *

ԵՐԻՒԱՇԱՐԺԻՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Մեծ կղզիի մէջ քարուկիր տուներու մեծ մասը ճեղքուած է։ Պիտք պէյի ու Պ. Բալլիի տուներն ամենէն աւելի։ Ցունաց եկեղեցիներու զանգակատունները ինչպէս նաեւ Թրոֆթօս և Այ-Եօրկի վանքերու շէնքերը փլած են. ասոնց չորս կողմն հողը տեղ տեղ ճեղքուած է։ Մարդու կորուստ չէ պատահած բարերաղդաբար։

Մալթէբէի մէջ հին շէնքեր, պատեր և յունաց եկեղեցին փլչելով, յոյն քահանայ մը վիրաւորուած է։

Մալթէբէի, Բէյնտիքի և Թուզլայի երկաթուղւոյ կայարանները ու օրթաքան մը փլած են ու մէկ քանի տուներ վնասուած։

Այյէթճանօսի մէջ Լատինաց եկեղեցւոյն գմբեթն և մէկ քանի տուներ փլեր են։ Կալամարիա գիւղին շէնքերու մեծ մասը կործանած է։ Բիւրիւք-Զէքմէճէի մզկիթը, յունաց եկեղեցին ու վարժարանը և մէկ քանի տուներ փլած են։ Սաֆրա գիւղը բոլորովին կործանած է։ Այյ-Սթէֆանօսի մէջ պատը փլչելով հինգ մարդիք մեռեր են։

Սիվրի Ասատի մէջ քարափանց ընկերութեան քարահանքին խոշոր ժայռ մը Գլորելով՝ վնց գործաւորներ մեռեր և սաթ հոգի վիրաւորուեր են։ Մեռնողներէ չորսը քիւրտ և երկուքը խրուաթ են։

Պուրիաղ կղզիին բարձանցը վրայ Խրիսթօս վանքը բոլորովին կործանած է և Օթէլ տ'Էրոօրը փլած։

Թաշաթի կղզիին մէջ քէօշկ մը փլելէն՝ պահապանը ծանրագէս վիրաւորուեր է։

Դանսրմ Փաշայի զօրանոցին մօտ գրանուած մզկիթը մեծագէս վնասուելով, մինարէէն խոշոր քար մը ինկած է։

Էյյուպի մէջ Ցալ Մահմուտ Փաշա մզկիթը կործանած ու մինարէն կիսովին փլած է։ Եավէտաւտ թաղին մէջ տան մը փլչելով տոյտ մը վիրաւորաց տակ մնած է։

Պոլսոյ կողմը Պարք Բաղաչի ծովեղերը մինչեւ Լիմէն Խակէլէսի և ուելի դէպ յառաջ, գետինը ճեղքուելով, տեղ տեղ մէկ քանի կանգուն չափ փոր ինկած է։ Նոյն տեղի շէնքերուն հիմերը խախտելով վնասուած են։

Ի Սամսթիա երկաթուղւոյ կայարանին եռն գտնուած խոշոր պատ մը, որուն մօտ քանի չափ տուներ կան, բաւական վնասուած է։ Սամսթիոյ մէջ տուն մը փլչելով տոյտ տարեան յոյն աղջիկ մը վիրաւորաց տակ մնացեր ու անմիջապէս մեռեր է։

Ի Կէտիկ-Փաշա՝ հայ մը՝ և ի Գաղաթիա Նորաշար Յակոբ վիրաւորաց տակ մնալով մեռած են։

Նիշանթաշի, Տաշտուս-Փաշայի, Լանկաի, Միրախորի և ուրիշ տեղերու բաղնիքները վնասուած ու մասամբ փլած են։ Երկրաշարժի պահուն՝ բաղնիքներուն մէջ գտնուողները մերկ վիճակի մէջ դուրս փախած են։

Սամսթիաի ու շրջակայից մէջ ինը մարդիք մեռած և տասնվեցը վիրաւորուած են։

Նալլըգարուի հայոց եկեղեցին մասամբ փլած է։

Խակար խանն երեկ չբացուեցաւ։

Սկիւտարի շուկային մէջ զինուորական պահակատունը մասամբ փլչելով երեք մարդիք մեռան։ Ծովեզերին մօտ մէկ քանի տուներ ու խանութներ վնասուեցան։ Սկիւտարի մէջ կին մը մեռաւ։

Ի Գարմալ Հաճի Նայիի կինը պատուհանէն վար նետուելով ոտքերը կոտրեր են։

Գասրբէյի մէջ հայոց եկեղեցւոյ պատէն քարեր ինկած և մէկ քանի տուներ թեթեւ կերպով վնասուած են։

Բումլի-Հիսարի հայոց եկեղեցին բաւական վնասուած է։ Նոյնպէս մզկիթներ ու պահականոցներ։

Ի Պէշիւ-քտէրէ Զայրը Եօլի կողմը մզկիթին մինարէն փլած և մէկ քանի տուներ վնասուած են։ Ժողովուրդը լեռներուն վրայ ապաստանած է։

Մաքրիքէօյի մէջ վիրաւորաց տակ մնացողներէն երեքը մեռած են և տասնըհինգը վիրաւորուած։

Այյմէկճանօսի մէջ եօթը մեռած ու տասնըհինգ վիրաւորուած։

Նուրը Օսմանիյէ՝ մօտ Սէրվիի Մէսճիտ թաղին մէջ տուներէ մէկ քանին փլչելով տեսեկիք հագիւ կրցեր են ազատիլ։

Զընտան Քարուի մէջ մզկիթ մը փլելէն Մուսլմանա անուն մարդ մը մեռած է։ Ասոնց Պէյթը մէջ խանի մը սենեակը փլչելով Օսման անուն մարդ մը մեռած է։ Եարբմ խանը փլած պահուն Քէլիմ, Սիւլէյման և Մէհմէտ Զավուշ անուն երեք մարդիք մեռած են։

Սէնայի վարժարանին կամարներէ մէկ քանին վնասուած են։

Պոլսոյ կողմի Սանտրգճիներուն մէջ երկու կողմի խանութները փլած են։

Ի Ղալաթիա Նարաշ խակէլէսի մօտ տուն մը փլչելով ութ մարդիք տակը մնացեր են։ Ասոնց երկուքը մեռեր և վեցը՝ վիրաւորուեր են։

Հէյլդէի կղզւոյն մէջ Բաղաքապետութեան հաշուակալ Բէյրամ էֆէնտիի աղջիկն ու թոռը, որք երկրաշարժի պահուն տան պատշգամին մէջ կը գտնուին եղեր, պատշգամին փլչելով փլատակաց տակ մնացեր ու մեռեր են։

Եէնի գաբուի, Լանկաի ու շրջակայից մէջ վեցի չափ այրեր ու կիներ վիրաւորուած են։

Ա.յվանսէրայի մօտ գտնուած բերդը մէկ մեզրի չափ տեղէն խախտած է և այժմ փլչելու վտանգ կապառնայ։ Այվանսէրայի մօտ նաւակներ պահելու յատուկ տեղ մը բոլորովին փլած է։

Էնկի Մուսլմանա Փաշայի մէջ մզկիթի մը կործանած է։

Էյյուպի մօտ Աբրան Խակէլէսի մէջ հրեի մը քարուկիր տան վերի մասը փլած է։ Հոն գտնուած շէնքի մը վրայ խոշոր քար մը ելնելով երկու սենեակներ հիմնայատակ կործանած են։

Զէյթուն Պրունի գործարանին մէջ ծխնելոյզ մը փլչելով Մուսլմանա անուն մարդ մը տակը մնացած ու վիրաւորուած է։

Ավլամի Փաղարի մէջ Մահմուտ անուն սափրիչ մը պատի մը տակ մնալով վիրաւորուած է։

Խասգիւղի մէջ ալ կին մը ու երկու աղջիկներ։

Պոլսոյ Ձիւնի Մէյտանը թաղին մէջ բերդին տակ Սուրբիկ անուն կին մը վիրաւորուած է։ Ի կէտիկ փաշա Ձկնորս Տիգրան փլատակաց տակէն աղատուած է վիրաւոր վիճակի մէջ։ Նոյն տեղը Զինճիրճեան Յովհաննէս աղայի տղան գլխէն վիրաւորուած է։ Նոյնպէս Բաւլի անուն աղայ մը, Մէհմէտ Էֆէնտի անուն դաստիարակ մը և խահուէճի փանոս վիրաւորուած են։

Կէտիկ Փաշայի զառիվայրին վրայ գտնուած քարուկիր տուները մասամբ փլած են և բնակիչք վրաններու տակ ապաստանած։

Պոլսոյ Շահսիւվար պէյ թաղին մէջ թուրք կին մը իր երեք ամսուան աղեկին հետ փլատակներու տակ մնաց։

Էմին Սինան թաղին մէջ թուրք կին մը գլխէն վիրաւորուած է։

Բասիրլիմճի խանը բոլորովին փլած է։

Ուզուն Զարշիի մէջ Սուլը խանի պատերը ճեղքուած են։ Նոյն տեղը Թօմրուք ու Եէմիշ խաները մասամբ փլած են Քիւչիւք Գալիմուճը խանը վնասուած ըլլալով, փչելու վտանգ կպատնայ։

Գանիմարճիներու մէջ Ալի Փաշա խանին եաեւի մասը փլած է։

Նշանճիի մկիկիին պատն ու մինարէին վերի մասը փլած են։

Գասապ Իլիա թաղին մէջ Թրամուէյի ճամբուն վրայ գտնուած բաղնիքին արտաքին պատերը փլած են։

Գասրելպաշի մէջ Եահեա Փաշա դըպրոցին պատերը ճեղքուած և երկու հարիւրի չափ տուներ ու խանութներ մեծապէս վնասուած են։

Եօգուշ Զէշմէի կողմը Պէքեար Փաշայի թէքքէն բոլորովին փլած է։

Տիզարարիյէ թաղին մէջ Մուսթաֆա անուն տղայ մը վիրաւորուած է։

Եէտի Գուլէի մէջ Ֆլոսս անուն կին մը մեռած և Իշչագի թէքքէն փլած է։

Պալատ մէջ Հրէից վարժարանին կիսը գտնուած պատը ասն մը վրայ փլած է։ Պալաթի Գարապաչ թաղին մէջ բերդը վար իջած է։ Տեղւոյն զինուորական պահականոցը փլած է։

Բէյոլի ծովեզերեայ մթերանոցն՝ ի ձիպալի՝ մէջտեղէն վար իջած է։ Գործաւորներէ մին պատուհանէն նետուելով վիրաւորուեր է։

Վէզնէֆիլէր թաղին մէջ գաղթականն մը վիրատակայ տակ մնալով մեռած է։

Ալթ Բազարի մէջ մարդու մը գլխուն քար իյնալով մեռած է։

Ի Պէշիքթաշ չորս մարդեր մեռած են։

Ի Մուսալա՝ մկիկիը փչելով կարապետ, Յովհաննէս, Տիմիթրի, Քօջօ, Եորկի, Նիքօլի, Տիմիթրի, Քօջօ, Եորկի, Պետրոս և Մանուկ տակը մնացեր ու վիրաւորուեր են։

Զուբալը Զէշէի մէջ մկիկիը փչելով մաքատան քարաւարներէն Զիհա պէյ ծանրապէս վիրաւորուած է։

Պոլսոյ Հասան Փաշայի պահականոցը մասամբ փչելով խահուէճի Մէհմէտ, դերձակ Սուտիան, Ալի էֆէնտի և Նուսրաթ Մուսթաֆա վիրաւորուած են։

Խակի Ալի Փաշայի մէջ վիրաւորուած են Օսման, Ալէջ, Իսմայիլ, Եուսուֆ, Էլիուլլահ, Օսման, Պետրոս, Աբրահամ, Մուսթաֆա, Էյուպ, Յովհաննէս, Ալի և Խաչատուր։

Վէզիր Խանի մէջ Իպրահիմ, Տիմիթրի և Բանայօթ վիրաւորուած են։ Սիւլէյման Փաշա խանին մէջ ալ, որ փլած է, երեք մարդեր մեռած են։

Ի Պայազիտ Գարագուլաք խանի եաեւի մասը փլած է։

Անատոլու, հանքայ և երկրագործութեան նոմխարարութեան պաշտօնեայներէն Մարկոր պէյ ծանրապէս վիրաւորուած է։

Ա.բ-Սէրայի թրամուէյի ճամբուն վրայ գտնուող հելվաճիի եռայարկ շէնքը բոլորովին կործաներ է։

Ֆաթիհի մէջ, Պաղչէլի խանը մասամբ կործանելով՝ միւս մասին պատերը վտանգաւոր դիրք մը ունին։

Տէֆթէրտարի մէջ, երկրաշարժի խութէթ պէյի տան ձեղունը փչելով մայրն ու զաւակը թէեւ տակը մնացեր են՝ բայց Հիսէյին Ֆէհմի էֆէնտիի կողմէ ազատուեր են։ տղան միայն մեռեր է։

Աբ-Սէրայի մէջ Քասափէթ անուն բաղնիքը փչեր է։

Պաղչէքէօյի մէջ Թագափի ջուրին յատուկ մեծ կամարը փլեր է։

Մեվլեվիխանէ քարուկի մէջ Սօֆու Մէհմէտ փաշա, Հաճի Էվլիա, քահանայ Մուրատ և Միմար Սնճէմ մկիկիներուն մինարէները կործաներ են։

Էյուպ, Եավէտաւտ փողոցը, դերձակարան Մուսթաֆա էֆէնտիի ութն ամսու մէկ տղան փլատակներու տակ մնացեր է։ Տաղուտ փաշա մկիկիին մինարէն ալ փլեր է։

Գասրմ Փաշայի մէջ մէկ քանի մզկիթներ ու մինարէներ վնասուեր են։

Գասրդեղի մէջ, Մարքօ անուն խրվաթ մը, հոր մը փրած պահուն, փլատակներուն տակ է մնացեր։

Պարելխանէի և Զէյթունի Պուռնույի գործարաններուն մեծ ծխնելոյզները կործաներ են։

Էտիրնէ դարուդուռը կործանելով՝ տակի օրմանները և մէկ քանի խրճիթները ու երկու խանութները խորտակուեր են։

Այն մէջտեղին դէտ Հասան, խանթարճի Մէհմէտ, Զիւհտի էֆէնտի ու պարտիզպան Լուքա փլածքներուն տակ մնալով՝ բաց է այս վերջինէն ամենքն ալ մեռեր են։

Ի Զաքր-Աղա, պարիսպը՝ իր տակ գտնուող եռայարկ տանը վրայ փչելով, չամպխաներ է զայ։ Հինգ վից տղաքներ փլածքներուն տակ մնալով, չորս հինգ հոգի օգնութեան կը հասնին և բացի եռամեայ մանկիկէ մը, միւսները մեռած դուրս կը հանեն։

* * *

ՇՈՒԿԱՆ

Պոլսոյ Մեծ Շուկային դուռներն երէկ ալ չբացուեցան։ Գործաւորը մինչեւ իրիկուն աշխատեցան փչելու վրանագ սպառնացող տեղերը վար առնելու։

Շուկային բոլոր դուռներուն առջեւ մինչեւ իրիկուն հազարաւոր մարդեր կը սպասեն որոց մեծ մասը խանութպաններ են։

Մեբճանի էօրիւճիլէր դրան մօտ քարերու կոյտ մը կայ, ուր եթէ երնամ՝ կարելի է տեսնել շուկային այդ մասին մէջ փլած խաներուն աւերակները։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

ԳԱԼԱՏԱՅԻ ՄԷՋ

Ներքին Գործոց Նոխարարութեան հասած հեռագիրներ

ԷՏԻՐՆԷ, 28 յունիս

Այսօր երեքշաբթի ժամ 4½ին երկրաշարժի զգալուր և երկարաձգ ցնցում մը երկու անգամ իրարու ետեւէ տեղի ունեցաւ. բայց փառք Աստուծոյ, թէ՛ քաղքին և թէ զօրանոցներուն մէջ ոչ մարդու և ոչ շէնքի վնաս պատահեցաւ։

* * *

ՊՐՈՒՍԱ, 28 յունիս

Այսօր երեքշաբթի ժամը 5ին 20 մեռացած հարաւէն հիւսիս երկրաշարժի ցընցում տեղի ունեցաւ. հինգ վայրկեան յետոյ աւելի թեթեւ մըն ալ պատահեցաւ, սակայն ոչ է վնաս չկայ։

—Երկրաշարժի ցնցումը նաեւ Մուսնիայի մէջ զգացուեցաւ ժամը 4½ին միջոցները. նախ թեթեւ և վերջը սաստիկ ու երկարաձգ և այս միջոցին կին մը մեռաւ, վիրաբեր մը գագաթը փլաւ և քանի մը պատեր ալ փլան։ Սեօյիւտի մէջ ալ նոյն ժամուն արեւմուտքէն դէպ ի արեւելեան հիւսիս առաջ երեք անգամ թեթեւ և վերջը մէկ երկվայրկեան տեւողութեամբ ցնցումներ պատահեցան, բայց փառք Աստուծոյ, ոչ է վնաս չէ պատահած։

—Կէմլէյիկի մէջ երեքշաբթի ժամը 4½ը 5 անցած երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը պատահեցաւ. 5 վայրկեան վերջը դարձեալ զօրաւոր ցնցում մը երկու անգամ տեղի ունեցաւ։ Տան մը սանդերը փլաւ. մեսաքսի գործարանի մը կղմինտրները ամբողջ վար թափեցան, նոր շինուելու վրայ եղող Ցուտաց հաստատ քարուկիր դպրոցին վերի յարկին մէկ մասը վնասուեցաւ. մկիկիի մը և չորս քարուկիր շէնքերու պատերը ճեղքուեցան, և ուրիշ երեք տուներու պատերը ամբողջովին փլան։ Նաեւ կէմլէյիկի նաւարանին մօտ Ղաման Գայա կոչուած տեղը ծովու կողմի մասը դէպ ի ծովը յառաջացաւ։

—Միխալիշճի մէջ ալ ժամը 4½ին երկարաձգ սաստիկ ցնցում երկու անգամ իրարու ետեւէ տեղի ունեցաւ, տուները մասամբ թեթեւօրէն վնասուեցան։

—Քէօթահեցիի մէջ ժամ 5ին քառորդ մասով, առաջ սաստիկ և յետոյ թեթեւ երկու ցնցում տեղի ունեցան, հոն ալ շէնքի վնաս չըլլալով, փառք Աստուծոյ, մարդու ալ կորուստ չեղաւ։

* * *

ԻԶՄԻՐ, 28 յունիս

Այսօր ժամը 5 ին միջոցները Իզմիրի մէջ երկրաշարժի թեթեւ բայց երկարաձգ երկու ցնցում տեղի ունեցան՝ սակայն ո՛ և է վնաս չէ պատահած։

—Ուրլայի մէջ յունիս 26ին սաստիկ ցնցում մը տեղի ունեցաւ, առանց սակայն ո՛ և է վնաս պատճառելու։

* * *

ԻԶՄԻՐ, 29 յունիս

Այսօր ժամը 5ին Իզմիրի մէջ թեթեւ բայց երկարաձգ երկու ցնցում տեղի ունեցաւ առանց ո՛ և է վնաս պատճառելու։

* * *

ԻԶՄԻՐ, 28 յունիս

Այսօր ժամը 5ին 20 մեռացած Իզմիրի մէջ տեղի ունեցան երկրաշարժի երկու ցնցումներ արեւմուտքէն արեւելք, մին զօրաւոր և միւսը թեթեւ։ Թէև մարդու կորուստ չի կայ, բայց Ֆէվզիէի մզկիթին մինարէին կէսը և ուրիշ խանութներու վրայի մասերը փլան։

—Աստարաղարի մէջ ժամը 5ին 20 մընացած երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում տեղի ունեցաւ արեւելքէն արեւմուտք։ Շատ մը տուներ փլան, և փլատակներուն ներքեւ մարդիկ մեռալով մահեր պատահեցան։

—Նորէն Կէյվէի մէջ այն վայրկեանին երկրաշարժի ցնցում պատահեցաւ, բայց մարդու և շէնքի վնաս չկայ։

—Գարամուսալի մէջ ալ երկրաշարժէն մզկիթի մը մինարէն ամբողջովին փլաւ բայց մարդու կորուստ չկայ։

* * *

ՉԱԹԱԼՃԱ, 28 յունիս

Այսօր ժամ 5ին 20 մեռացած երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը տեղի ունեցաւ, յետոյ եռեւէն երկրորդ մըն ալ պատահեցաւ։ Մէհմէտ փաշայի մզկիթին մինարէին կէսը փլաւ և պատերն ալ ճեղքուեցան։ Շատ մը տան, խանութի, բաղնիքի պատերը փլան և քանի մը հին տուներու տանիքները վար եկան, սակայն փառք Աստուծոյ, մարդու կորուստ չկայ։ Բերդի պատերուն մէկ մասը փլելով թէև Աշն մզկիթին դէտ Հասան, խանթարճի Մէհմէտ, Զիւհտի էֆէնտի ու պարտիզպան Լուքա փլածքներուն տակ մնալով՝ բաց է այս վերջինէն ամենքն ալ մեռեր են։

Ի Զաքր-Աղա, պարիսպը՝ իր տակ գտնուող եռայարկ տանը վրայ փչելով, չամպխաներ է զայ։ Հինգ վից տղաքներ փլածքներուն տակ մնալով, չորս հինգ հոգի օգնութեան կը հասնին և բացի եռամեայ մանկիկէ մը, միւսները մեռած դուրս կը հանեն։

* * *

ՇՈՒԿԱՆ

Պոլսոյ Մեծ Շուկային դուռներն երէկ ալ չբացուեցան։ Գործաւորը մինչեւ իրիկուն աշխատեցան փչելու վրանագ սպառնացող տեղերը վար առնելու։

Շուկային բոլոր դուռներուն առջեւ մինչեւ իրիկուն հազարաւոր մարդեր կը սպասեն որոց մեծ մասը խանութպաններ են։

Մեբճանի էօրիւճիլէր դրան մօտ քարերու կոյտ մը կայ, ուր եթէ երնամ՝ կարելի է տեսնել շուկային այդ մասին մէջ փլած խաներուն աւերակները։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

ԳԱԼԱՏԱՅԻ ՄԷՋ

Ներքին Գործոց Նոխարարութեան հասած հեռագիրներ

ԷՏԻՐՆԷ, 28 յունիս

Այսօր երեքշաբթի ժամ 4½ին երկրաշարժի զգալուր և երկարաձգ ցնցում մը երկու անգամ իրարու ետեւէ տեղի ունեցաւ. բայց փառք Աստուծոյ, թէ՛ քաղքին և թէ զօրանոցներուն մէջ ոչ մարդու և ոչ շէնքի վնաս պատահեցաւ։

* * *

ՊՐՈՒՍԱ, 28 յունիս

Այսօր երեքշաբթի ժամը 5ին 20 մեռացած հարաւէն հիւսիս երկրաշարժի ցընցում տեղի ունեցաւ. հինգ վայրկեան յետոյ աւելի թեթեւ մըն ալ պատահեցաւ, սակայն ոչ է վնաս չկայ։

—Երկրաշարժի ցնցումը նաեւ Մուսնիայի մէջ զգացուեցաւ ժամը 4½ին միջոցները. նախ թեթեւ և վերջը սաստիկ ու երկարաձգ և այս միջոցին կին մը մեռաւ, վիրաբեր մը գագաթը փլաւ և քանի մը պատեր ալ փլան։ Սեօյիւտի մէջ ալ նոյն ժամուն արեւմուտքէն դէպ ի արեւելեան հիւսիս առաջ երեք անգամ թեթեւ և վերջը մէկ երկվայրկեան տեւողութեամբ ցնցումներ պատահեցան, բայց փառք Աստուծոյ, ոչ է վնաս չէ պատահած։

—Կէմլէյիկի մէջ երեքշաբթի ժամը 4½ը 5 անցած երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը պատահեցաւ. 5 վայրկեան վերջը դարձեալ զօրաւոր ցնցում մը երկու անգամ տեղի ունեցաւ։ Տան մը սանդերը փլաւ. մեսաքսի գործարանի մը կղմինտրները ամբողջ վար թափեցան, նոր շինուելու վրայ եղող Ցուտաց հաստատ քարուկիր դպրոցին վերի յարկին մէկ մասը վնասուեցաւ. մկիկիի մը և չորս քարուկիր շէնքերու պատերը ճեղքուեցան, և ուրիշ երեք տուներու պատերը ամբողջովին փլան։ Նաեւ կէմլէյիկի նաւարանին մօտ Ղաման Գայա կոչուած տեղը ծովու կողմի մասը դէպ ի ծովը յառաջացաւ։

—Միխալիշճի մէջ ալ ժամը 4½ին երկարաձգ սաստիկ ցնցում երկու անգամ իրարու ետեւէ տեղի ունեցաւ, տուները մասամբ թեթեւօրէն վնասուեցան։

—Քէօթահեցիի մէջ ժամ 5ին քառորդ մասով, առաջ սաստիկ և յետոյ թեթեւ երկու ցնցում տեղի ունեցան, հոն ալ շէնքի վնաս չըլլալով, փառք Աստուծոյ, մարդու ալ կորուստ չեղաւ։

* * *

ԻԶՄԻՐ, 28 յունիս

Այսօր ժամը 5 ին միջոցները Իզմիրի մէջ երկրաշարժի թեթեւ բայց երկարաձգ երկու ցնցում տեղի ունեցան՝ սակայն ո՛ և է վնաս չէ պատահած։

—Ուրլայի մէջ յունիս 26ին սաստիկ ցնցում մը տեղի ունեցաւ, առանց սակայն ո՛ և է վնաս պատճառելու։

* * *

ԻԶՄԻՐ, 29 յունիս

Այսօր ժամը 5ին Իզմիրի մէջ թեթեւ բայց երկարաձգ երկու ցնցում տեղի ունեցաւ առանց ո՛ և է վնաս պատճառելու։

* * *

ԻԶՄԻՐ, 28 յունիս

Այսօր ժամը 5ին 20 մեռացած Իզմիրի մէջ տեղի ունեցան երկրաշարժի երկու ցնցումներ արեւմուտքէն արեւելք, մին զօրաւոր և միւսը թեթեւ։ Թէև մարդու կորուստ չի կայ, բայց Ֆէվզիէի մզկիթին մինարէին կէսը և ուրիշ խանութներու վրայի մասերը փլան։

—Աստարաղարի մէջ ժամը 5ին 20 մընացած երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում տեղի ունեցաւ արեւելքէն արեւմուտք։ Շատ մը տուներ փլան, և փլատակներուն ներքեւ մարդիկ մեռալով մահեր պատահեցան։

—Նորէն Կէյվէի մէջ այն վայրկեանին երկրաշարժի ցնցում պատահեցաւ, բայց մարդու և շէնքի վնաս չկայ։

—Գարամուսալի մէջ ալ երկրաշարժէն մզկիթի մը մինարէն ամբողջովին փլաւ բայց մարդու կորուստ չկայ։

* * *

ՉԱԹԱԼՃԱ, 28 յունիս

Այսօր ժամ 5ին 20 մեռացած երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը տեղի ունեցաւ, յետոյ եռեւէն երկրորդ մըն ալ պատահեցաւ։ Մէհմէտ փաշայի մզկիթին մինարէին կէսը փլաւ և պատերն ալ ճեղքուեցան։ Շատ մը տան, խանութի, բաղնիքի պատերը փլան և քանի մը հին տուներու տանիքները վար եկան, սակայն փառք Աստուծոյ, մարդու կորուստ չկայ։ Բերդի պատերուն մէկ մասը փլելով թէև

մէջի երկաթուղւոյ կառամուտները, իրենց եղած զեկոյցի մը վրայ, այդ կարգի տեղերէն բաւական կամաց կանցնին։

—Օտեսայի թելէն զատ, հեռագրական միւս թելերն ալ բուռած են և Սէլանիկի ու Իզմիրի հեռագիրները Օտեսայի ճամբով կը տրուէին։ Նորոգութեանց սկսուած ըլլալով Սէլանիկի, Էսքիշեհիրի և Սկիւտարի թելերն երեկ սկսան բանիլ։

—Իբրեւ հետաքրքրաշարժ ինչ կարժէ յիշել որ երեքշաբթի օրն երկրաշարժի պատճառն լսող ժամացոյցները կեցան։

—Նոյն օրը Արնավուտքէօյի հրեայ մը, որ երկրաշարժէն վախցած էր, չոգեկառքով գիւղ գացած ատեն մեռաւ։

ՆՈՐ ՑՆՑՈՒՄՆԵՐ

Երէկ դիշեր, ժամ 4½ին և ժամ 8½ին երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուեցան մայրաքաղաքիս մէջ։

Հէյպէլի կղզին այս առաւօտ երկրաշարժի զբաւուր ցնցում մը տեղի ունեցեր է որ թեթեւապէս զգացուեցաւ նաև մայրաքաղաքիս մէջ։

ՊՈԼՍՈՅ ՄԵԾ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺՆԵՐը

Երէկ յիշեցինք ներկայ դարուս մէջ տեղի ունեցած երկու մեծ երկրաշարժներն։ Անցեալ դարուն մէջ ալ 1767ին Պոլսոյ մէջ պատահած է մեծ երկրաշարժ մը, որ սկսած է մայիս ամսոյ 17ին և վերջացած է օգոստոսի մէջ, ցընցումները տակաւ թեթեւնալով։

Վ.։

Սոլթան Մէհէմմէտի շուկան ամբողջապէս։

Սոլթան Պայազիտի մզկիթին գըմբեթը։

Վէզիր խանը ամբողջ։

17 բաղնիք, հարիւրաւոր տուներ ու խանութներ փլած, ելեւ։ եւն։

Ինչպէս կերեւի, անցեալ դարուն մէջ եւս երկրաշարժին ամենէն զօրաւոր կեդրոնը բուն իսկ Պոլսոյ կողմն եղած է, կամ լաւ եւս՝ Բիւզանդիոնի եռանկիւնը։

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

Կ-յս. Իշխանէ մը հանձնած հիշատակ

ՏՈԲԹ. ԲԼԷՍԹՐՈՎԻ ՉԵՌԱՄԸ

34, 36, —Բերա Լեհ փողոց, — 34, 36

Դարմանատան վարչութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ հաստատութիւնն արդէն սկսած է գործել Դարմանատունը չպիտի ընդունի նեղատ կամ տարաբախիկի հիւանդութիւններով տարուող հիւանդները։ Դարմանատան մէջ հիւանդ մը չպիտի ընդունուի մինչեւ որ բանաւոր իմաստ չ՝ տալի վարչութեան որ այն ատեն մարդ ղրկելու մը կը ստանի։

Վարչութիւնը յանձնառած է Տոքթ. Մ. ԼոյդՎէթիսի, Տոքթ. Բլէսթրովի եւ Տոքթ. Հ. ԼոյդՎէթիս։

Դարմանատան մէջ կրնան բնակիլ նաեւ կիներ՝ իրենց տղաներին սպասելով, ինչպէս նաեւ յոյն կիներ որը միջոց տուին տան մէջ դարմանուելու։ Իւրաքանչիւր հիւանդ կրնան իր հետ ունենալ ազգական մը կամ սպասաւոր մը։ իրենց ընակութեան գինը պիտի կարգադրուի վարչութեան հետ։ Հաստատութեան երեք տուներէն մէկը պիտի յատկացուի կիներուն, միւսը էրիկմարդոց։

Ամէն գաղ կը ծանուցուի հանրութեան թէ յունիս 17էն սկսած է արդէն հիւանդներուն ծրի դարմանումը։ Դարմանատան բոլոր բժիշկները իւրաքանչիւրն իր մասնագիտութեան մէջ եւ ի կարգին ծրիաւոր հիւանդ պիտի նային միշտ առաւօտեան 10ին «Հ. Ե.» հետեւեալ կարգով.

Տոքթ. Արոստաղիանց, մասնագէտ ջրային հիւանդութիւններու, ուրբաթ. Տոքթ. Գիանիս ախոյեանց, հիմնագարձի. Տոքթ. ԼվՓիպալ մասնագէտ մորթի հիւանդութիւններու, երեքշաբթի. Տոքթ. Լասաղ, վիրաբոյժ գիրանական հիւանդասենեակի, հինգշաբթի. Տոքթ. Մ. ԼոյդՎէթիս մանկաբոյժ եւ փնտասարոյժ, երեքշաբթի եւ շաբաթ. Տոքթ. Հ. ԼոյդՎէթիս՝ մանկաբոյժ եւ կրծոտկրարոյժ, երկուշաբթի եւ ուրբաթ. Տոքթ. Բլէսթրով, մասնագէտ սպասելի, ութի եւ կիսօրի հիւանդասենեակ, երեքշաբթի եւ շաբաթ։ Դարմանատան բժիշկներ Պ. Աբեղի եւ Թրխմանն։ Մանրամասն տեղեկութիւնն համար վարչութեան դիմել։ 4—12

ՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՒ ՅՈՒՅՑԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՍԵՆԱՆԱՆ ՆԻԿՈՂՈՍԻ

Դ.ԱԼԱԹԻԱ, 26, ԲԻՒԶՈՒԹ ՄԻԼԼԷՄ ԽԱՆ

Այս ցուցադրութեան մէջ կը վաճառուին յունական նիւթեր, տարազագործական ու ճարտարագործական։

Գեղաւոր Նոր-բէֆօղ, զանազան գոյներով։

Բամբակ և Դեղաբոյս միահարթ գծաւոր, յոյժ մեսաքսատ.

Խլտաբա (Եղաբ) կանանց համար, նուրբ մետաքսէ, զանազան մեծութեամբ։

Մէրտաբէ Ռեվլենկեր՝ բանուած եւ միահարթ, կանանց և արանց.

Մէթ պէռպէռոլիւ նոմաշնէրաս, մետաքսէ և բամբակէ կերպասներու. յանձնարարութիւնք կընդունուին. արագ գործադրութիւն.

Բուրբէ ղաֆասներ երկկ մարդու եւ կնոջ. եւրոպական կերպասէն աւելի տոկուն, գոյնը երաշխաւորեալ։

Ջեռնոցներ մարթի, կանանց և արանց։

Անոռլուհոռոլիւ, չատ տեսակներ։

Աշտա, տնական գործածութեան համար, մարթի եւ ճերմակեղէնի միահարթ նիւթերու խարտեարներէ գրած։

Ջեր, առանց հոտի, չատ լաւ, 130 և 40 օթանոց և աւելի վար տակառներով.

Բրուսսի ֆիլոսոֆոս, անօթներու մէջ

Ի մեծ պէրթ հասանին նմանները և ուրիշ նիւթեր։

Այնդան ալ հիլլէնական ճշմարիտ նիւթեր

3 ԳԻՆԵՐՆ ՅՈՒՅՑ ԶԱՔԱԼՈՐ 10—58

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Ցուցիս 30/12 յուլիս 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոյ Անուանական Գիները	Տոկոս %	Անուանը Արժեթղթոյ	Թուականը	Ընթացիկ Գիներ Դոցուեցաւ երէկ երեկոյեան տասնեան	Ընթացիկ Գիներ Բացուեցաւ տասնեան
Ա. Ո. 7.133.372	100	1	Գոնսոլիտ Մէրի A	1331	63	— —
» 10.241.048	100	1	» » B		39 10	39 10
» 39.332.311	100	1	» » C		— —	28 10
» 43.963.396	100	1	» » D		26 37	26 34
Ֆր. 793.000.000	400	—	Բուլգարի երկաթուղի	1870	123 —	124 —
Ա. Ո. 4.545.000	100	4	Օսմանիէ	1890	98 —	— —
Ֆր. 135.631.130	500	5	Բրիորիթէ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6.499.933	Ֆր. 500	5	Մաքսային Պարտաթուղթ	1836	— —	— —
	զուտոյ տուգան	Լոգ. մասի				
Ա. Ո. 10.000.000	20	10	Պանը Օթման	1863		
Օ. Ո. 550.000	22	11	Գիւլտի ժէնէրալ Օթման	1869	8 23	— —
Ա. Ո. 600.000	10	6	Պանք տր Գոնսթանդինոպլ	1872	3 18	— —
» 600.000	10	5	Ոսմ. Օթ. տր Շանժ է տր Պալ.	1872	1 30	— —
Ֆր. 14.000.000	140	140	Բամենկոպ. Լաւրիում Հանրին	1873	11 50	— —
» 45.000.000	500	300	Անատոլուի (Բամենկոպ)	1889	300 —	— —
» 80.000.000	500	500	Երկաթուղիք (Պաղատակիպ.		470 —	— —
Օ. Ո. 200.000	20	8	Թրամուէյ (Բամենկոպ)	1882	5 93	— —
Ֆր. 700.506	500	500	(Պարատաթուղթ		520 —	— —
Ֆր. 100.000.000	500	200	Օսմ. Թէժի	1888	18 31	18 29
Ա. Ո. 110.000	1.40	1.40	Օսմ. Պիրքէթ	1892	1 87½	1 77½
Օ. Ո. 440.000	11	5½	Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	6 42½	— —
Ֆր. 20.000.000	500	500	Զրի Ընկերութիւն, Տէրբոս	1882	357 —	— —

ՍԹԵՂԱՆՆ (Բրիմ) Դի ԶՐԱՑ	Օ. Ո.	Զր.
8 օրուան հատոյց 1000 հատի	1	30
1 ամսուան հատոյց	3	75
1 օրուան հատոյց	—	65
Ռբրոր	—	—
Գանթիկ (Հէվալէսիպ)	—	25
ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԳԱՐՈՅ		
Լոնտոն 3 ամիս Գր.	109	3/4
Փարիզ » Ֆր.	22	95
Վիեննա 8 օրուան Ֆլոր.	11	35
Պերլին չէք Մարք.	18	50

ՍԹԵՂԱՆՆ ԵՐԱՍԹՈՂԻ ԶՐԱՑ		
8 օրուան հատոյց 25 հատի Ֆր.	3	—
1 ամսուան հատոյց »	—	—
ԸՆԴԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՅ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 պրշ.էն	110	8
20 Ֆրանկոց	87	22
20 Մարքոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	15
Բուլգ. Ոսկեդրամ	8	49
Մէջիտիէ	107	37
Մանր արծաթ	102	30
Մէկ ալտի	97	1/2
Տոկոս Դալաթիոյ Սակարանի	6	—

ՔՈԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴԻՄԱՑՈՒԱԾ 200,000,000 ՖՐԱՆՔ

Կ. Պոլսոյ Գործակալութիւն՝ Հալաճեան եղբարք Գալաթէյ, Կամաբրջեն տոս։

Դեր-Գործակալութիւն՝ Գոլէս, Սալոնիկ Համամ Հաճիօղլու խան։

Քանի մը լիտրէն կը կազմուի պանդրայի ամէն գործարութիւններ, արժէքներու վրայ փոխանութիւն։ Արժէքներ կը պահէ։ Ապահովագրութիւններ ալ ընդունելով հաշուընթացները կը բացուին։ Ծրանաց եւ այլ երկիրներու զանազան շրջանակներուն վրայ փոխանակագրեր կ՝ընդունուին։ Պրսայի հրամանները։ Արժէքներ կը պահէ։ Ապահովագրութիւնը կը կատարէ պանդրայի ամէն գործեր, փոխանութիւններ կ՝անէ, ապրանքներու վրայ։ Կ՝ընդունի նաեւ ապրանքներ իրը ապահովագրեալ։ Ամէն տեսակ գործեր։ Կ. Պոլիս կամ ուրիշ երկրի մէջ։

Թիւ 1027 12—2.

ԱԶԳ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Մաքսային 5% օսմ. պարտաթուղթերն ունեցողներուն կը ծանուցանի թէ 2½% (երկուքուկէս առ հարիւր) վճարմանայ տոկոս մը պիտի վճարուի՝ իրենց թուղթերուն ետեւնագրման արժէքին վրայ։

Ուստի, պարտաւոր են 1894 յուլիս 1/13էն սկսեալ ներկայացնել իրենց պարտաթուղթերուն թիւ 16 կտրոնները, սովորական պրոսրբոնեներուն հետ, Օսմ. կայս. Պանքային, Պոլիս, Թարաքճբաշ փողոց, թիւ 15, երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը, առաւուն ժամը 10էն (Ք. Ե.) մինչեւ ժամը 2 յետ միջօրէի։

Ցեղեալ կտրոնեներուն փոխարէն ընկալագիր մը պիտի յանձնուի, 10 օր հարը տակաւ գանձելու համար։

Պոլիս, 2 յուլիս 94 4—4

ՏՈԲԹՈՐ ՍԻՄՈՆ ԱԲՐԱՍՈՒԼԻՏԷՍ

Բժիշկ Եէպէ-Գուլէի յունաց հիւանդանոցին, մասնագէտ ուղղային հիւանդութիւններու, ոզնածայի և էլեղերու, ինչպէս նաև մասնաւորապէս հիւանդութիւններու, (անդամալուծութիւն, կաթուած, ղնդիրահարութիւն աղաքներու, յոգնացու, լուսնոտութիւն, կանանց ջղախտութիւն, դիպուցաս, ուղեղատապ և ջիղերու տկարացում եւայլն)։

Հիւանդ կը նայի կէսօրէն առ ժամը 3էն 5։ Բերա, Թաքսիմ, Սբրա Սէրվի փողոց, թիւ 162, յունական Զաբրիոն վարժարանին դէմը։ 1071 14—35

ԹՕՄԱՍ ՈՒՐԼՍԸՆ ՇՈՒՆԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿ.

Քանիցս շոգենաւը, նաւապետ Մորկան, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կ՝ուղղուի ամսոյս 17ին։

Բարբս շոգենաւը, նաւապետ Պէրքարբ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը գտնուի ի Հալ և ամսոյս 21ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Ռոբերտս շոգենաւը, նաւապետ Բրիր, ընդհանուր վաճառքով Հալէն պիտի մեկնի օգոստոս 3ին։

ՎԻՍԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱՇՄԵՐԻ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ

Գ. Պաղտատլեան

ՅՈՒՅՑԱԿ ԳՐՈՑ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՋԱՆԱԶԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՕՐՈՒԹԵՍՔԷ

Գրատունս երկրորդ անգամ ի լոյս ընծայած է սոյն զեղեցիկ եւ սիրուն Գրացանկն ուր ամփոփուած է.

Ա. Իրեն սեպհական գրքերն, որոց պարունակութեան մասին կուտայ ուրոյն պիտանի ծանօթութիւններ իրենց գներով։

Բ. Հրապարակի վրայ լաճախեալ զարգացական, գիտական գրական եւ այլ ամէն տեսակ գրոց ճոխ ցանկ մը իրենց գներով։

Գ. Պաղատլեան գործատան այն է՝ Տպարանի, Վիմագրատան, Կազմատան եւ Գրատուն-Գրենավաճառանոցի վերաբերեալ տեղեկութիւններ։

Դ. Հանրայ Թուրքիոյ Գրագրատութեան սակագնոց մասին կարեւոր գիտելիք, ուր մի առ մի ցուցուած է Նամակներու, Թղթերու, Գրքերու, Նմոյշներու եւայլ եւայլ Աւանդներու սահմանեալ փոխադրութեան գիներ հեռաւորութեան շրջանակաց համ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆԴՈՆ ՊՐԻՏԻՆ ԵՒ ՄԷՐ ՔԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,141,290

ՀԱՍՈՒՑՔ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 2,794,012

ՆՈՐԹՀԻԲԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,146,418

ՀԱՍՈՒՑՔ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 1,099,000

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնէն՝ անհատներու, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՅՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւերուց և առագաստանաւերուց մինչի ապրանքներն և դրամագրաները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վասն տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Բ սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ Վերոյիշեալ երեք Ընկերութեան։

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20 ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոռքաիա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱՆՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4,000,000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար 55,000,000 ֆրք.
1893 ի հաստատք 20,500,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճրծ. է մօտ 70,000,000 »

Ընդ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Քննիչ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Մանաճիլ Ղալաթիա, Զէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Մ. Ժ. ՌԷՐԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ԳՈՆԻԱՔ

Ա. ԵՒ Ի. ԵՒ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ — Ա. ԵՒ Ի. ԵՒ Ե. ԵՒ ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՄԱՇԽԱՐԱՅԻՆ ՍՊԱՌՈՒՄ ՀԱՐԱՋԱՏ ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽԱՂՈՂԻ ԳԻՆԻԷՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ ԱՒԲՈՒՆԵԱՑԼՆ Վ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ (15 Դեկ. 1892) — ԱՐԵՍԽՆԵԱՅՆ Ն. Թ. ԹԱԳԱԺԱՌԱՆԳ ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆՈՍԻ (16 Յունվ. 1893)

ԵՒ ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԱՑ

Գրաւոր յանձնարարութիւններով վաւերացեալ թէ՛ ներքին և թէ արտաքին նշանաւորագոյն բժիշկներէ եւ քիմիագէտներէ, որոց անուանքը տեսնուին իւրաքանչիւր շիշի վրայ փաթթուած վկայագիրներուն մէջ։

ՍՊԱՌՈՒՄ.—Արտաքին յանձնարարութիւնք եւ առաքում վեցամսեայ 1892ին հոկտեմբեր ամսոյն սկիզբէն մինչեւ 1893ի ապրիլի սկիզբը 12,314 ՄԵՏՈՒԿ եւ 219 ՏԱԿԱՌ ԳՕՆԵԱՔ հաւատեալ պաշտօնական գրութեամբ Պիրէայի նաւային գործակալաց, այսինքն՝ անգլիական, Ֆրանսական, Լոյսի, Ֆրէսնէլի, Մէսաժերիի, իտալական Ֆլորիոյի չոգենաւային ընկերութեանց։

ԱՌԱՔՄՈՒՆՔ.—Յեգիպտոս, Կարմիր ծովոյն եզերք (Սուաքիմ, Մասսաւա եւ այլուր), Փորթ Սայիտ, Աստէն՝ Արաբիոյ, Պոլսոյ, Լաթաքիա, Իսքէնտէրուն, Կիպրոս, Սուսամ, Սագըզ, Իզմիր, Կրէտէ, Միտիլլի, Տարտանել, Անտրոս, Սէլանիք, Փորթոսաղ, Գավալա, Տէտէ-Ագաճ, Կ. Պոլիս, Օրսուա, Սինոզ, Սամսուն, Կիրասուն, Տրապզոն. Ռուսաստան, Իզմայիլ, Կալաց, Սուլլինա, Դէսսաթէնէզ, Մէտուն, Ալպանիա, Թրիէսդ (Գերմանիոյ համար) այսինքն։

Փանէլլինեանի չոգենաւերով անառուկ 4,012 տակառ 9։— Խրտիվէի չոգենաւերով անառուկ 5,704 տակառ 65.—Ռուսական չոգենաւերով անառուկ 1,729 տակառ 47.—Լոյսի չոգենաւերով անառուկ 436 տակառ 6.—Ֆլորիոյի չոգենաւերով անառուկ 185 տակառ 7.—Ֆրէսնէլի չոգենաւերով անառուկ 174.—Մէսաժերի ի չոգենաւերով անառուկ 44։ Գոնեաթ ընդ ամենը անառուկ 12,314, տակառ 219։

Առագաստաւոր նաւերով, այլ եւ այլ միջոցներով, որպէս նաեւ տէրութեան զանազան գաւառաց առաքումներն եւ տեղական սպառումը չեն պարունակուիր վերի քանակութեանց մէջ։

Գոնեաթի պարէնեան ընդհանրապէս ապրանքներ օրաբար երթիրներուն դէմ 1,000,000 ֆրանկի արժանաւորին։ ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՕՆԵԱՔ 600,000, ՇԻՇԻ ՀԱՄԱՐ ՅԱՐԲԱՐ ՏԱԿԱՌԱՑ ՄԷՋ։ Երաշխաւորութիւն զուտ խաղողէ հարազատութեան 100,000 ֆրանք. սոյն գործարանին մէջ կը պատրաստուի նաեւ անուշ ըմպելեաց բոլոր տեսակները խաղողի հարազատ ցցիկ։ Ցոյժ ընտիր տեսակներ եւ եւրոպականներու հետ մրցելու կարող։ Նոյնպէս տակառներով ընտիր Ռումէր եւս կը վաճառուին։ 773

ԳՈՐԾԱՐԱՆ «ԱՊՊԼԷՕՍ», (ԱՅԳԻ)։ Ի ՊԻՐԷԱՅ «ԱՊՈԼԼՈՆԻ» ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ԿԻՑ.

ԻԼԱՆ ՊԱՊՐ ՍԼՐԱՖԷԼԻՐ

Բայթաթիրաթանաթը սենիհէտէ արուլունան ձիւնաւոր ձէնապը միլիքեանէ հայվանաթը իչուն միւպայա օլունճաղը եվվէլճէ կապէթալար իլէ իրան գրիրնան 80,000 ճէնտա գանթարտան 100,000 գանթարը ճէնտիրէ գատար սամանրն պէնէր գանթարը 15 զրշ. 10 փարտաա թարիպի էօնէսինէ պուլունտուգունտան վէ իչպու հաղիրանը բուլմինին 29 չարշանպիհ կիւնիւ գարարը գանթիսի վիրիրուզ իրթէսի բէնչ-շէնպիհ կիւնիւ 100ռէ 5 թէնգիլի գապալ օլունճաղրնտան թէնգիզ ֆիյաթը իթտարնա թալիպ օյանրարրն մագամ Մէրասբերի լեվազիմաթը ուսմանիէ տայիրէսինէ կէրմէլերի իլան օլունուր։ Նո. 36 3—3

ՇՈՒԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն ԲԱՐԻ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայի և Պարէ-ի ճամբով
Մինիրէլի չոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա
պիտի ուղեւորի յուլիս 17ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց
ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն
Նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ
տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒԼ
1054 Մուհանէ Սիմէ-Ֆրան

ՓԻԼԻՊ ՀԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒԵՆԱՒՈՒՑ

Ուղ. ուղեւ երթ. Ռեգուլ կը բռնէ Լիվերբուլ և Արեւելեան Դէջ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Գալատիա	4845
Էրուբիա	7718	Պոհեմիա	4583
Սէրվիա	7391	Մանարիա	3574
Ուրանիա	7268	Մարատոն	2403
Բավարիա	5587	Արաբ	2393
Սէֆարտիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2146
Սիրիա	4557	Բալտիրա	2144
Ալէբբո	2143	Թրինիտատ	1899
Բէյտար	1876	Մարոզզո	1855
Շէրպուրկ	1614		

Թրինիտատ Լիվերբուլէն ատ պիտի հասնի գէպ 12 յուլիս (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒՆ գործակատար
Thomas C. Jolly
Ալիքսանտրիա խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 932

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ — Յ. ԽԱՊԳՈՒԼԵԱՆ

THE ECONOMICON — ԹԷՅԻ ԽԱՊԱՅՈՒԼԻՆ — THÉON EIKONOMIKON — MARQUE DEPOSÉE

Մասնաճիւղ կը գտնուի Օսմանեան ամէն քաղաքաց մէջ։

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովին, Թէյի ճաշակն եւս նրբացած է, որով Թէյի առեւտուրն վաճառականութիւնէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ և ճոխ փորձառութեամբ կատարուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմաձայ ընդարձակ գործառնութեամբը, այս տարի եւս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր Թէյեր Զէյլանտանի, Ճավայի, Սէյլանի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք Թէյեր, որք գերազանց հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ ժամանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ եւս գոհացում տրուելու համար ընդարձակած ենք մեր մեհեանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր Թէյեր թէ՛ անտուկներու և թէ՛ այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուած վստահութիւնն կը բաղդատիրէ մեզ առաւել եւս յարիլ մեր սկզբունքին, որ է ՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ ԸՆԷՐԵՐ— ԳԵՆԱԿԼ, լաւի և գնոց մասին։

Մեր Թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին եւս, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ԳԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ, Յ. ԽՊԱԳՈՒԼԵԱՆ Ճէլալ պէյ խան Թիւ 10, Պահճէ-Գաբու։ 19

Երեք ասաղով չիչը 30 գրուշ, — երեք ասաղով ½ չիչը 15 գրուշ։ Երկու ասաղով չիչը 18 գրուշ։ Մէկ ասաղով չիչը 12։ Մասնիւթ և պէ-ղ-ոյի չիչը 12 գրուշ։

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲԱՅԺԻՆ

| ՊԱՀԶՊ-ԳԱԲՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշուելու լինարի արհեստական սակառներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած սակառները, ասկի, ադամանդ և մեստաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամէն տեսակ բերնի և սկրաի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ԿԱՐԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԸՐ

Լաւագոյններն աշխարհի մէջ։ Ամէն ցուցահանդէսներու մէջ ամենէն բարձր վարձքերն ստացած է։ Սինկրը գործարանը միայնակ աւելի մեքենայ կը ծախէ քան բոլոր մնաց գործարանները միասնաբար։ Սինկրի ճշմարիտ մեքենաները կը կատարեն ասեղի ամէն տեսակ գործեր։ Իր մեծ ճարտարին պատճառաւ, բազմաթիւ կեղծեր շինուած են։ Ուրեմն միայն չի-բաւեր Սինկրը անունը մեքենային վրայ. ճշմարիտ Սինկրն՝ երբ մի միայն կը ծախուին Գ.Կ. ԷՆՍԼԻԷ-Թիւ 1058

կէրի մեքենացուներուն մէջ, Գոլոս, Սուլթան Համամ Թիւ 2. Տիրէկլէր Ապարտէճիզատէ Գաշի, Թիւ 72. Ղալաթիա, Թիւնէլլին բոլոր, գաւառներին իմացը. Բարաթէյ, Շիշլիի Քարամէնի կայարանը. Ռիզա, Կալաֆաթերայի վարժարանին դէմը։ Մինչը ընկերութիւնը մասնաճիւղեր ունի Թուրքիոյ ամէն գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։ Սինկրի ճշմարիտ մեքենան կը կրէ գործարանի սա մարքան.

22—78

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԼՕԳՈՒՐԻՔ ՁՕՐԱՅՈՒԹԻՒՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՔ

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄԱՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱՏԱՏԸ ՇՕ

Ամենաղու կազդուրիչն զոր պարտին գ բնութիւն Ապա, ինազները, Դէրերը, կանայք, տարաբազմ Տղաներն և ամէն փափուկ անձիք։

Բազդաւոր Մականց և Զբաղային ու Ռուբոյին գրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

Վիանի գինին, ամենէն ազդեցիկն ու միաւորութիւնն է, ոգի Աբսան տարութեան, Լեղուներուն, Թոքախտի, Ստամոքսի ամէն ցաւերու, փորձառութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, ուր. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Զգային ուժ հատութեան ամէն միջոցներուն որոց շատեր չարաշարք կերպով ոնիկակոյ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Կեղարան ժ. Վիանի, Վիքթոր Հիւկո փողոց 14—ԼԻՈՆ 1057

Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕՍԿԻՍՈՒ ԲԱՆԿԻԿԱ Գալաթիա, Մուճանի, Թ. 86։ փորրաշանակ կը վաճառուի ամէն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով։

ԻԻՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԻՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հասպարելի է Փարիզ եր Լեդրոնարդին, Պանդ փողոց, Ռիս— 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք վերանոր-Լիոնի	»	114,500,000

Ի. Կ. Գոլոս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՈ. ՊԱՆԵՐԱՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Բաչակրեան, մասնաւոր անօրէն ի Կ. Գոլոս, Ղալաթիա, քարաքէօյի հրապարակը ԵՂԵՆ-ԽԱՆ, առաջին յարկ։ 690

ԱՌՍԶԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒԵՆԱՒՈՒ

ԵՐԼԷ-ԼԷՕ—ԼԷ— Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օրէասյի դէջ—

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ազարանը	2000	Գրամինիկս	1600	Բաէրմս	3200
Անգէլս	3000	Կարլիէս	5500	Բաէտէր	1700
Արալս	5500	Գիրտանս	2200	Բլանս	1500
Արկս	2300	Կազս	1800	Բոլս	1000
Արիսաղս	3000	Կրօտանս	2200	Գուլիզ	2800
Գասանս	3000	Հիրս	2000	Բիանս	4400
Գորօտանս	2200	Հատալկս	3000	Բինանս	3200
Գրանս	2000	Հինտու	7000	Բոլս	3000
Գրֆֆանս	8800	Համակէր	1200	Բօսմէս	3500
Դէլրս	2600	Այանս	5000	Բօզարիս	3500
Գայիրս	500	Ճիանս	2300	Մայէրնս	4000
Գամէս	2100	Բէլրս	2000	Մանդիանս	8200
Գարս	2000	Բօրրինս	4 00	Մարֆս	2000
Գօմս	700	Բաղնս	2200	Միվիս	2000
Զիրանս	5000	Լէս	2000	Մորէնտս	4300
Դիս	5500	Լիբանանս	4500	Թ. Ուիլսն	3000
Գօլօրարս	3400	Լիվերս	3000	Թուրս	1200
Տիզս	500	Մարս	1500	Թօլիս	2800
Տամիս	2500	Մարէնիս	4300	Թորրիս	900
Տուրս	1800	Մարգիլս	5500	Ուրանիս	5000
Տրաբս	2100	Միս	2000	Վօլնուրնս	5000
Լայնտս	1600	Յուրինս	3100	Եէլս	3600
Լուսլատս	3000	Նէրս	2000	Զէպրա	1000
Էլէրիս	3200	Օրանս	3000	Տիֆանդիս	200
Տրանս	2600	Ոսէլս	5000	Ամրաս	200
Ֆարսն	800	Զրանս	4500	Զէլս	1 0
Ֆիտս	700	Ոդոյ	2000	Մօսրիս	1 0
		Լիբերբրն Մօնարք	8000		
		Բիրմբրն Մօնարք	8000		
		Լիվերն Մօնարք	8100		

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻԼՍՈՆ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Մուլէք
858 խան, Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈՒԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլէ, Գլասգոյէ, Մէնչէսթրէ
և Սէ— Մոզի դէջ— Բոնոզ ղգէնուած

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բամէս	3000	Թիսա	2500
Անգիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպոր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Ուիլնրս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնն	1500
Մարիսթիս	2500	Գիւլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՍԻԹՕՂ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
847 31, Ճէյլա Սգրիզ Լիվերբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱԲԵԻՆԼԷ ԼՐԱԳՐՈՒԹ